

OMAVALVONTASUUNNITELMA

Lapset ja nuoret

1.7.2024

Sisältö

1 Johdanto	3
2 Omavalvontasuunnitelmaan liittyvät vastuut	3
2.1 Tuloyksikön perustiedot	4
2.2 Tuloyksikön toiminta-ajatus ja toimintaperiaatteet.....	4
3 Asiakkaan ja potilaan asema ja oikeudet	6
3.1 Asiakkaan ja potilaan tiedonsaantioikeus	6
3.2 Itsemääräämisoikeus.....	6
3.3 Asiakasosallisuus	6
3.4 Muistutukset, kantelut ja potilasvahinkoasiat	7
4 Palvelujen ja hoidon saatavuus sekä yhdenvertaisuus	7
5 Ehkäisevä, havaitseva ja korjaava laatu- ja potilasturvallisuustyö	8
5.1 Varautuminen, toimitilaturvallisuus, riskienhallinta	8
5.2 Henkilöstösuunnittelu, osaaminen ja työhyvinvointi	10
5.3 Potilashoidon yhtenäiset toimintamallit	11
5.4 Lääkehoidon turvallisuus ja lääkehuollon asianmukaisuus	12
5.5 Infektioturvallisuus	12
5.6 Laiteturvallisuus	13
5.7 Tietosuoja	13
5.8 Tietoturvallisuus.....	14
5.9 Potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien ilmoittaminen ja käsittely	14
5.10 Auditoinnit ja arvioinnit.....	16
6 Säädöksiä	18

1 Johdanto

Tämä Lasten ja nuorten sairauksien tulosyksikön omavalvontasuunnitelma kuvaa tulosyksikön omavalvonnan käytännön toimintatavat. HUS-yhtymän omavalvonnan periaatteet kuvataan HUS-yhtymän omavalvontaohjelmassa.

Omavalvontaohjelman lisäksi jokainen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluyksikkö laatii päivittäisen toiminnan laadun, asianmukaisuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyden seurantaan varten omavalvontasuunnitelman. Omavalvontasuunnitelma kattaa kaikki palveluyksikössä palveluntuottajan ja sen lukuun tuotetut palvelut.

Omavalvontaohjelman ja -suunnitelman lisäksi HUS-yhtymän toimintaa ohjaavat myös muut hallinnolliset dokumentit, kuten HUS-yhtymän perussopimus, hallintosääntö ja toimintasääntö, sekä esimerkiksi toimitusjohtajan ja johtajaylilääkärin ohjeet ja määräykset. HUS-yhtymän eri viranhaltijoiden vastuut määritellään pääosin hallintosäännössä ja toimintasäännössä liitteineen, sekä niiden perusteella annetuissa ohjeissa.

Tämä omavalvontasuunnitelma sekä omavalvonnan raportit laaditaan sähköisesti ja ne julkaistaan HUSin verkkosivuilla. Omavalvontasuunnitelma on lisäksi julkisesti nähtävänä palveluyksikössä. Palveluyksikkö seuraa omavalvontasuunnitelmassa kuvatun toiminnan toteutumista ja havaitut puutteellisuudet korjataan. Omavalvonnan toteutumista seurataan palveluyksikössä ja raportoidaan julkisessa tietoverkossa tai muulla julkisuutta edistävällä tavalla sekä pidetään julkisesti nähtävänä palveluyksikössä.

2 Omavalvontasuunnitelmaan liittyvät vastuut

Omavalvonnan toteutumisesta HUS-yhtymässä vastaa johtajaylilääkäri sekä hänen alaisuudessaan hallintoylilääkäri ja HUSin Laatu ja potilasturvallisuus -yksikkö (jatkossa LAAPO-yksikkö). HUS-yhtymän tulosyksikön ja linjan johtaja vastaa osaltaan omalla vastuullaan olevan toiminnan omavalvonnasta omavalvontaohjelman ja tulosyksikön omavalvontasuunnitelman sekä HUS Konsernin johdon ohjeistuksen mukaisesti. Jokaisella esihenkilöllä ja työntekijällä on vastuu omavalvonnan toteutumisesta omassa työssään. Vastuut on kuvattu taulukoissa 1–13.

Omavalvontasuunnitelma päivitetään aina, kun yksikön toiminnassa tapahtuu siihen vaikuttava merkittävä muutos, kuitenkin viimeistään kahden vuoden välein. LAAPO-yksikkö voi antaa myös muuta ohjeistusta omavalvontasuunnitelmien päivittämisestä. Lisäksi omavalvontasuunnitelmat tarkistetaan aina HUS-yhtymän omavalvontaohjelman päivittämisen yhteydessä. Muutoksista tiedotetaan henkilöstölle.

2.1 Tulosyksikön perustiedot

HUS-yhtymän perustiedot	HUS-yhtymä PL 100 00029 HUS Y-tunnus 156735-0
Tulosyksikkö ja yhteystiedot	Lasten ja nuorten sairaudet, Jari Petäjä
Tulosyksikön potilasasiavastaava	HUSin potilasasiavastaava neuvoo ja ohjaa asiakkaita potilaan oikeuksiin liittyvissä kysymyksissä ja vaikuttamiskeinoissa. Asiakkaat tavoittavat potilasasiavastaavan ma-to klo 10-14 ja pe klo 10-13 palvelunumeroista 09 471 71262 (suomi) ja 09 471 71263 (ruotsi) sekä sähköpostilla potilasasiavastaava@hus.fi . Henkilökunnalle suunnatut potilasasiavastavien suorat numerot löytyvät HUSin sisäisiltä sivuilta.

2.2 Tulosyksikön toiminta-ajatus ja toimintaperiaatteet

Tulosyksikkö	<p>Lasten ja nuorten (LaNu) tulosyksikkö vastaa HUS-alueen lasten somaattisen erikoissairaanhoidon palveluista sekä eräistä HUS-piirin ulkopuolisten hyvinvointialueiden lasten erikoissairaanhoidon palveluista. Lanu toimii kaikilla Uudenmaan hyvinvointialueilla: Länsi-Uusimaa, Helsinki, Keski-Uusimaa, Itä-Uusimaa ja Vantaa-Kerava.</p> <p>Tiettyjen lasten ja nuorten sairauksien diagnostiikka ja hoito (esim. kongenitaaliset sydänviat, sydänkirurgia, elinsiirrot ja vaikea epilepsia) on keskitetty Suomessa HUSiin. LaNu tarjoaa lastenpsykiatrian erikoissairaanhoidon alle 13-vuotiaille lapsille ja nuorille.</p> <p>Lasten ja nuorten tulosyksiköllä on merkittävää tutkimustoimintaa sekä aktiivista kansallista ja kansainvälistä yhteistyötoimintaa muiden sairaaloiden ja hyvinvointialueiden kanssa.</p> <p>Lainsäädännöllä keskitettyjen hoitojen lisäksi LaNuun ohjautuu merkittävä määrä eri harvinaissairauksien lapsipotilaita kaikkialta Suomesta. Tämä Uuteen lastensairaalaan (ULS) tukeutuminen vaihtelee hyvinvointialue ja yo-sairaalaakohtaisesti. Erityisesti kansallinen riippuvuus ULSista näyttäytyy tehohoidon kohdalla, jossa potilaiden kotipaikkakuntajakauma vastaa lähes täysin lapsiväestön alueellista jakaumaa Suomessa. ULSin referenssisairaalan asema edellyttää korostunutta vastuuta huolehtia lukuisien harvinaissairauksia potevien potilasryhmien hoitoketjujen huoltovarmuudesta ml. valmiudet käytännölliseen hoitoyhteistyöhön ulkomaisten lastensairaaloiden kanssa. LaNun erityispiirre on sille langennut tosiasiallinen järjestämisvastuu laajempina kuin lainsäädännöstä tai sovitusta kansallista työnjaoista ilmenee.</p>
--------------	--

Henkilöstö	<p>Henkilöstön määrä ammattiryhmittäin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lääkärit: 330 • Hoitohenkilökunta: 1422 • Erytistyöntekijät: 217 • Muut: 61 • Johto, hallinto, tutkimus ja opetus: noin 75
Palvelut	<p>LaNun Uuden lastensairaalan (ULS) ja Jorvin yhteispäivystyksissä tarjotaan erikoissairaanhoidon (ESH) ja perusterveydenhuollon (YLE) hoitaja- ja lääkärivastaanottoa lähipalveluna. Kaikille potilaille tehdään triagessa hoidontarpeen arvio, ja osa potilaista palveluohjataan tarkoituksenmukaisempaan paikkaan ja aikaan toteutettavaan hoitoyksikköön omalle terveysasemalle tai kotiin.</p> <p>Lasten vuodeosastohoitoa on ULSissa, Jorvin ja Hyvinkään sairaaloissa sekä Hyvänmielen sairaalassa. Kaikissa näissä kiinteistöissä sekä Raaseporin, Lohjan, Porvoon ja Peijaksen sairaaloissa on myös ajanvarausvastaanotot. Lastenpsykiatrian toimipisteitä on lisäksi muissa kiinteistöissä.</p> <p>Leikkaustoimintaa on ULSissa ja Hyvinkään sairaalassa. Ortopedista leikkaustoimintaa on lisäksi Ortonissa yhteistyössä palveluntuottajan kanssa.</p> <p>Kaikista vastaanotoista keskimäärin noin viidennes on etävastaanottoja (eniten lastenneurologiassa, -kardiologiassa ja –endokrinologiassa). Terveyskylässä on lisäksi digihoitopolkuja mm. lastenneurologisista sairauksista sekä diabeteksen hoidosta.</p> <p>Päiväsairaaloimintaa on ULSissa, Jorvissa ja Hyvinkäällä. Niissä annetaan mm. lukuisia lääkkeitä infuusioina ja tehdään erinäisiä diagnostisia rasiuskokeita. Tulosyksikössä toimii myös kotisairaala, jossa hoidetaan niin pitkäaikaisia, mukaan lukien palliatiivista hoitoa saavia, kuin akuuttia hoitoa tarvitsevia potilaita.</p> <p>LaNussa on sekä palveluseteli- että ostopalvelutoimintaa.</p>
Vastuuyksiköt	<p>LaNu muodostuu yleispediatrian, erityispediatrian, lastenkirurgian, -neurologian, -psykiatrian ja hoitotyön linjasta. Lisäksi tulosyksikössä toimii Harvinaisten sairauksien yksikkö, Kansallinen lasten ja nuorten kivunhoidon ja tutkimuksen keskus sekä digitaalisten ja innovaatiopalveluiden linja. Potilaille tarjotaan palveluita ajanvaraus- ja päivystyspoliklinikoilla, vuodeosastoilla, päiväsaaralassa, kotisairaalassa, jalkautuva toiminnan voimin, anestesia-, leikkaussali- ja tehohoidossa sekä kuntoutuksessa.</p>

3 Asiakkaan ja potilaan asema ja oikeudet

3.1 Asiakkaan ja potilaan tiedonsaantioikeus

Jotta asiakkaat ja potilaat voivat osallistua tasavertaisesti hoitoonsa, he tarvitsevat riittävästi ja ymmärrettävää tietoa. Asiakkaan ja potilaan tiedonsaantioikeus varmistetaan ohjeistamalla ja tiedottamalla HUSin verkkosivuilla (Oikeutesi potilaana). Tiedonsaantioikeuteen kuuluu muun muassa oikeus pyytää omaa hoitoa koskevia potilasasiakirjoja tai lokitietoja. Lisäksi potilas voi tehdä selvityspyynnön potilastietojen käsittelystä tai virheen oikaisuvaatimuksen. Potilasasiavastaavat auttavat asiakkaan ja potilaan oikeuksiin liittyvissä asioissa.

Henkilökunnan ohjeet potilaskertomuksen laatimiseen (hoitosuunnitelma mukaan lukien) ja luovuttamiseen löytyvät Johtajaylilääkärin ohjeesta *Potilaskertomusopas*. Eetterin (HUSin intranet) tietosuojasivuston sivuilla Tietojen luovutus on kuvattu käytännönläheisesti toimintaperiaatteet työntekijöille. HUSissa toimii tietosuojatyöryhmä, joka ohjeistaa ja linjaa asiakkaan ja potilaan tiedonsaantiin liittyvissä asioissa.

Lapsipotilaan kanssa keskustellaan hänen sairaudestaan aina ikäkohtaisesti. Hänen vanhemmilleen kerrotaan lapsen sairauteen liittyvät asiat huomioiden lapsen/nuoren päätöskykyisyys sekä kyky vastata omasta hoidostaan. Päätöskyvyn arvioissa noudatetaan HUS-ohjeistusta.

3.2 Itsemääräämisoikeus

Johtajaylilääkärin ohje *Potilaskertomusopas* ohjeistaa potilaan informointia, yhteisymmärryksessä toimimista ja potilaan tahdonilmaisujen kirjaamista.

Itsemääräämisoikeus on potilaan hoidossa johtava periaate ja se tarkoittaa potilaan vapaaehtoisuutta hoitoon ja osallistumista itseään koskevaan päätöksentekoon riittävän ja ymmärrettävän tiedon pohjalta.

Potilaan hoidon turvaamiseksi joudutaan joskus rajoittamaan potilasta. Johtajaylilääkärin ohje *Potilaaseen kohdistuvat rajoittamis- ja suojaamistoimenpiteet somaattisessa hoidossa*, ohjeistaa rajoittamis- ja suojaamistoimenpiteiden perusteista, käytöstä päättämisestä sekä toteuttamisesta. Suojaamis- ja rajoitustoimenpiteiden käyttöä seurataan yksikökohtaisesti.

LaNussa toimitaan edellä mainitun johtajaylilääkärin ohjeen mukaisesti kunnioittaen iästä riippumatta lapsen oikeuksia. Tästä on esimerkkinä Apottiin luotu lasten "rajoituspaneeli", jolla on perusteltava ja aikamääriteltävä muun muassa imeväisiän ulkopuolinen kapalointi.

3.3 Asiakasosallisuus

Asiakkaalla tarkoitetaan HUSin asiakkaita ja alueen asukkaita: palvelun käyttäjiä sekä niihin oikeutettuja henkilöitä. Asiakasosallisuus on koko organisaation, jokaisen johtajan ja

ammattilaisen vastuulla olevaa toimintaa. Asiakkaiden osallistumista ohjaa HUSissa asiakasosallisuusohjelma (Ohjepankissa). HUSin verkkosivuilla kerrotaan asiakasosallisuuden eri muodoista: miten potilaat voivat vaikuttaa ja osallistua palveluiden suunnitteluun, toteuttamiseen, kehitykseen ja arviointiin (Tietoa meistä – Kehittäminen – Asiakasraadit, kokemusasiantuntijat ja OLKA-toiminta).

Asiakaspalautteita seurataan ja käsitellään LaNussa HUS ohjeiden mukaisesti niin yksikkö- kuin johtoryhmätasolla. Lasten ja nuorten tuloksikössä toimii perheraati, harvinaissairauksien asiakasraati sekä kokemusasiantuntijat. Perheraati kokoontuu kerran kuukaudessa.

Taulukkoon 1 on koottu omavalvonnan keinot ja vastuut asiakasosallisuuden näkökulmasta

3.4 Muistutukset, kantelut ja potilasvahinkoasiat

Hoitoonsa tyytymättömällä potilaalla on aina mahdollisuus tehdä muistutus, kantelu viranomaiselle tai korvaushakemus potilasvakuutuskeskukseen. Ohjeistus potilaalle löytyy HUSin verkkosivuilla (Oikeutesi potilaana). Tarvittaessa potilasasiavastaavat auttavat sopivimman toimintatavan etsimisessä.

Muistutusten, kanteluiden ja potilasvahinkojen käsittelyssä ja seurannassa noudatetaan Johtajaylilääkärin ohjetta *Muistutusten, potilasvahinkoasioiden, kanteluiden, valitusten ja selvityspyyntöjen käsittely*.

LaNussa muistutuksiin ja viranomaisille suunnattuihin kanteluihin vastataan kautta johtamisjärjestelmän: hallinnollinen ylilääkäri koostaa vastaukset linjakohtaisten selvitysten perusteella. Toimialajohtaja auditoi lähetettyjen selvitysten laadun. Selvityksissä esitettyihin tapahtumien juurisyihin pyritään pureutumaan ja toimenpiteet tapahtumien estämiseksi suunnitellaan vastuuyksikkökohtaisesti, vastuutetaan ja raportoidaan johtoryhmässä puolivuositain.

Taulukkoon 2 on koottu omavalvonnan keinot ja vastuut muistutusten, kanteluiden ja potilasvahinkoasioiden näkökulmasta.

4 Palvelujen ja hoidon saatavuus sekä yhdenvertaisuus

HUSin yhteiset periaatteet hoidon tarpeen arvioinnissa ja hoitoon pääsyn toteutumisen seurannassa on kuvattu Omavalvontaohjelmassa. Asianmukaiset ja ajantasaiset potilaskirjaukset (erityisesti jonottamisen syy -koodien käyttö, ks Johtajaylilääkärin ohje *Jonottamisen syy -koodien käyttö, kun potilas odottaa kiireetöntä erikoissairaanhoidoa*) turvaavat osaltaan oikea-aikaisen hoitoon pääsyn ja odotusaikojen todenmukaisen raportoinnin.

Lähetteen käsittelyyn, jonohoitajien ja hoitoon pääsyn seurantaan osallistuvan henkilöstön suositellaan suorittavan kiireettömän hoitoon pääsyn -verkkokurssin (Duodecim Oppiportti Potilaiden pääsy kiireettömään erikoissairaanhoidon).

LaNun lähetekeskuksen vastuulääkäri(t) vastaavat siitä, että lähetteet käsitellään asianmukaisesti eli oikea-aikaisesti. Lähetteen käsittelyn yhteydessä varmistetaan tai tarvittaessa pyydetään täydentämään tieto lapsen/nuoren päätöksentekokyvystä, tietojen näkyemisestä huoltajalle sekä yhteystiedot. Lähetteitä palautetaan hyvinvointialueille tarkoin toimintaohjein eli potilas ohjeistetaan tutkimaan ja hoitamaan mahdollisuuksien mukaan lähellä kotiaan. Tulosyksikön linjajohtajat seuraavat säännöllisesti lähetekäsittelyä ja jonoja.

LaNussa hoidon saatavuutta pyritään parantamaan jakamalla henkilökuntaresursseja lähisairaaloihin, jolloin suppean lääketieteen erityisosaja pitää polikliinista vastaanottoa. Kliinistä lisätyötä käytetään tarvittaessa mahdollisuuksien mukaan.

Taulukkoon 3 on koottu omavalvonnan keinot ja vastuut palvelujen ja hoidon saatavuuden sekä yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

5 Ehkäisevä, havaitseva ja korjaava laatu- ja potilasturvallisuustyö

5.1 Varautuminen, toimintaturvallisuus, riskienhallinta

Varautuminen

HUS-yhtymän varautumisen periaatteita on kuvattu Omavalvontaohjelmassa.

HUSin varautumiseen liittyvän ohjeistuksen kokonaisuuteen kuuluvat muun muassa Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet, HUS Valmiusohje sekä HUSin Lääkinällinen valmiussuunnitelma. Sairaalamohtaisissa sekä eräissä toimintokohtaisissa valmiussuunnitelmissa määritellään tehtävät ja toiminta normaaliolojen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Tietojärjestelmien häiriötilanteisiin varaudutaan erillisin jatkuvuus suunnitelmin.

Organisaation turvallisuustoiminnalla ja siihen liittyvällä suunnittelulla pyritään suojaamaan HUSin tärkeitä arvoja, kuten potilaita, henkilökuntaa, omaisuutta, tietoja, kiinteistöjä, tieto- ja viestiliikenneyhteyksiä sekä julkisuuskuvaa erilaisilta kielteisiltä tai ei-toivottuilta seurauksilta. Turvallisuustyö perustuu riskien tunnistamiseen, tunnistettujen riskien hallintaan sekä tehokkaaseen toimintaan mahdollisen riskin realisoituessa.

Toimitilaturvallisuus

Sairaala- ja kiinteistökohtaisissa turvallisuus- ja pelastussuunnitelmissa HUSin intranetissä (Eetteri) on kuvattu

- palo- ja poistumisturvallisuuden ohjeet
- kiinteistön kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden ohjeet
- henkilöturvallisuuden ohjeet.

Jokainen yksikkö laatii

- turvallisuussuunnitelman (sisältää mm. palo- ja poistumisturvallisuuden ohjeistuksen, toimitilojen ja omaisuuden suojaamisen ohjeet)
- poistumisturvallisuusselvityksen.

Kiinteistö- ja yksikkökohtaiset suunnitelmat tulostetaan myös paperiversioina ja henkilökunta tutustuu niihin dokumentoidusti (esim. lukukuittaus). Suunnitelmat päivitetään vähintään kerran vuodessa.

Jokainen HUSin työntekijä osallistuu paloturvallisuuskoulutukseen vähintään viiden vuoden välein. Paloturvallisuuden verkkokoulutukset ovat suositeltavia. Lisäksi jokaiselle työyksikölle suositellaan säännöllisiä omatoimisia palo- ja poistumisturvallisuusharjoituksia.

Toimitilaturvallisuuden eri osa-alueita seurataan osana säännöllisesti toteutettavia työyksiköiden työturvallisuuskierroksia, joilla muun muassa tarkistetaan suunnitelmien ajantasaisuus ja henkilöstön lukukuittaukset.

Esihenkilöt (osastonhoitajat, lääkäreiden esihenkilöt) ohjeistavat, mahdollistavat, seuraavat ja dokumentoivat henkilö- ja paloturvallisuuskoulutuksien suorittamista sekä yksikkökohtaisten harjoitusten järjestämistä.

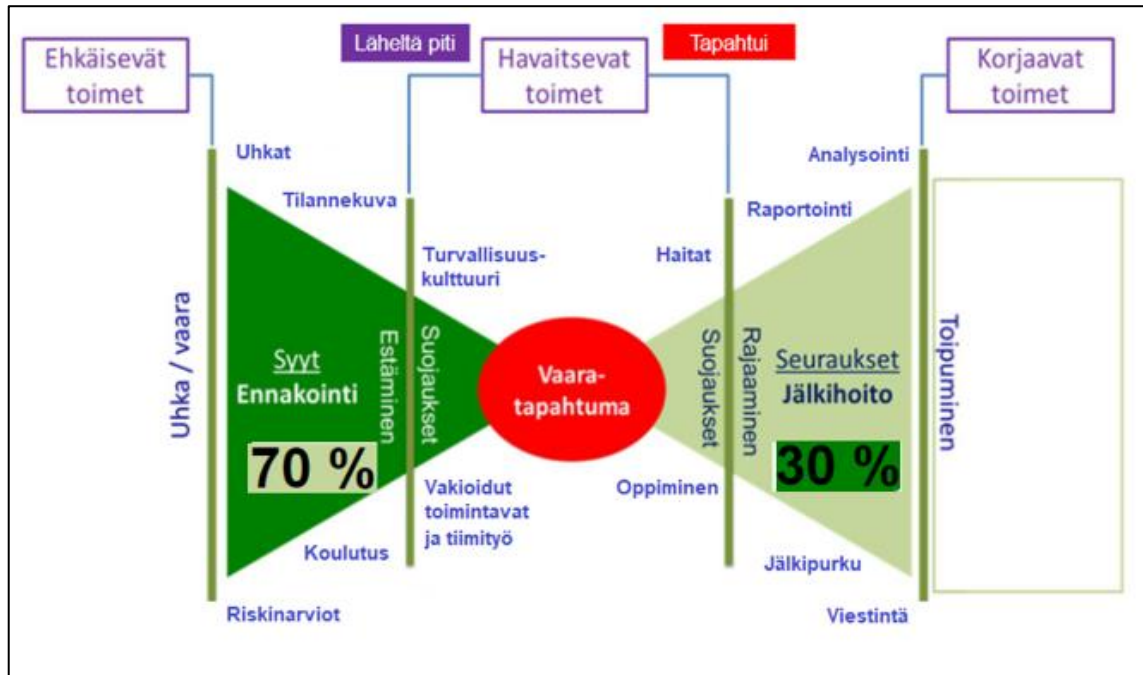
HUSin kiinteistöjä johdetaan, ylläpidetään ja kunnostetaan pitkäjänteisesti. Kiinteistöjen huoltotoiminta toteutetaan huoltokirjan avulla suunnitelmallisesti ja säännöllisesti. Kiinteistöjen kuntoa seurataan huolloissa, tarkastuksissa ja kuntotutkimuksia tehden ja näiden perusteella ohjataan kunnossapito ennakoivasti korjaamaan laitteita, koneita ja rakenteita, jotka ovat tulossa vaihtokuntoon. Huollon ja kunnossapidon resursseja seurataan neljännesvuosittain pidettävässä Kiinteistötoimen ohjausryhmässä. Menettelytavat ohjeistetaan käyttäjille HUSin intranetissä (Eetteri).

Toimitiloja koskevat, viranomaisen edellyttämät tarkastukset päivämäärineen dokumentoidaan kunkin kiinteistön huoltokirjaan. Diagnostisen toiminnan edellyttämät viranomaisluvut on kuvattu Diagnostiikkakeskuksen toimintakäsikirjassa.

Riskienhallinta

Riskienhallinnan periaatteet kuvataan HUSin Omavalvontaohjelmassa.

Potilasturvallisuuden riskienhallinnan näkökulmasta riskienhallinnan kokonaisuutta voidaan kuvata riskirusetin avulla, jossa eritellään ehkäisevät, havaitsevat ja korjaavat toimet (Kuva 1).

Kuva 1. Riskirusetti potilasturvallisuuden riskienhallinnan kokonaisuuden kuvaamiseen (mukaillen Heinijoki ja Pommelin 2019).

5.2 Henkilöstösuunnittelu, osaaminen ja työhyvinvointi

Henkilöstösuunnittelu

Henkilöstösuunnittelun lähtökohtana HUSissa ovat toiminta ja sen edellyttämä osaaminen, tulevaisuuden tarpeiden ennakointi sekä talouden reunaehdot. Henkilöstömitoituksen määrittämisessä hyödynnetään kuormitukseen, tehokkuuteen, taloudellisuuteen, työhyvinvointiin ja laadunvarmistukseen liittyviä tunnuslukuja. Henkilöstörakenteen tulee tukea korkeatasoista erikoissairaanhoidon toimintaa ja tuottavuutta. Esihenkilöllä on käytännössä keskeinen rooli laadukkaan työn varmistajana, suunnannäyttäjänä sekä kehityksen ohjaajana.

Rekrytointi, kelpoisuusehdot ja rikostaustan tarkistaminen

Henkilöstöllä tulee olla koulutustaan vastaavat tehtävät sekä selkeä tehtäväkuva ja työnjako. HUSin työpaikkailmoituksiin tulee kuvata kulloinkin voimassa oleva tehtävänimike ja kelpoisuusehto.

Terveydenhuollon ammattitehtäviin voidaan valita henkilö, joka on suorittanut tehtävän edellyttämän ammattitutkinnon ja hänellä on Valviran myöntämä oikeus toimia laillistetuna terveydenhuollon ammattihenkilönä ja käyttää nimikesuojattua ammattinimikettä tai lupa harjoittaa asianomaista ammattia. Opiskelijoiden tilapäinen toiminta laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä on kuvattu HUSissa rekrytoinnin pysyväisohjeessa.

Rekrytoidessa palkkaava esihenkilö tarkistaa aina ennen päätöstä työsuhteen aloittamisesta työnhakijan/virkkaa hakeneen kelpoisuuden ja oikeuden harjoittaa terveydenhuollon ammattia Suomessa. Kelpoisuus tarkastetaan alkuperäisistä tutkintotodistuksista. Työntekijä merkitsee Harppiin tutkintotodistusten tiedot, jotka esihenkilö hyväksyy.

HUSin Pysyväisohjeen *Rikostaustan selvittäminen lasten kanssa työskenteleviltä* mukaisesti työnantajan tulee selvittää lasten kanssa työskentelevien rikostausta. Valvontalain (741/2023) perusteella myös iäkkäiden ja vammaisten kanssa työskentelevien rikostausta tulee selvittää.

Perehdytys, osaamisen kehittäminen ja ylläpitäminen

Henkilökuntaa kannustetaan oman osaamisen kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Järjestelmällisellä perehdytyksellä varmistetaan, että uusi työntekijä ja myös pitkältä poissaolojaksoilta palaava työntekijä oppii työnsä ja tehtävänsä. Perehdytys toteutetaan HUSin perehdytysohjelman sekä yksikkökohtaisen perehdytysohjelman mukaan. Osaamisen kehittämisen keinoja, kuten työkiertoa, mentorointia, verkko-oppimista, oppisopimuskoulutusta tai erilaisia kehittämishankkeita toteutetaan monipuolisesti.

Työhyvinvointi syntyy yhteisestä arjesta, jossa jokainen huslainen on vastuussa oman työyhteisönsä hyvinvoinnista. Työnantaja ja esihenkilöt vastaavat työstä ja työoloista ja turvallisten työolosuhteiden kehittämisestä. Jokainen työntekijä huolehtii osaltaan turvallisten toimintatapojen noudattamisesta. Hyvällä yhteistoiminnalla ehkäistään ja ratkaistaan työyhteisöjen muutos-, kriisi- ja häiriötilanteita ja lisätään näin työhyvinvointia.

Taulukkoon 4 on koottu omavalvonnan keinot ja vastuut henkilöstösuunnittelun, osaamisen ja työhyvinvoinnin näkökulmasta.

5.3 Potilashoidon yhtenäiset toimintamallit

HUSissa on viisi näyttöön perustuvaa potilashoidon yhtenäistä toimintamallia: 1) kaatumisten ja putoamisten ehkäisy, 2) painevaurioiden ehkäisy, 3) vajaanavitsemuksen ehkäisy, 4) kivun hoito ja 5) suun hoito. Ne ovat osa potilaan laadukasta ja turvallista hoitoa ja toteutetaan moniammatillisesti yhdessä potilaan ja hänen läheistensä kanssa. Toimintamallien käyttöä ohjataan Johtajaylilääkärin ohjeilla *Kivun arviointi ja hoito HUSissa* sekä *Ravitsemuksen turvaaminen HUS-sairaaloissa*. Lisäksi toimintaohjeita eri toimintaympäristöihin löytyy Ohjepankista ja HUSin verkkosivuilta kohdasta Yhtenäiset toimintamallit. Työntekijät koulutetaan toimintamallien käyttöön. Toimintamallien toteutumista seurataan kuukausittain eri tietojärjestelmistä saatavilla raporteilla. Tulosityksiköillä on myös

mahdollisuus kuvata omia, tulosityksikkökohtaisesti määriteltyjä laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden yhtenäisiä toimintamalleja tai prosesseja.

Taulukkoon 5 on koottu omavalvonnan keinot ja vastuut potilashoidon yhtenäisten toimintamallien näkökulmasta.

5.4 Lääkehoidon turvallisuus ja lääkehuollon asianmukaisuus

Lääkitysturvallisuuden eli lääkehoidon turvallisen toteuttamisen näkökulmasta omavalvonnan kannalta keskeisin dokumentti on lääkehoitosuunnitelma, joka laaditaan vuosittain HUS-, tulosityksikkö- ja vastuuyksikkötasoisesti yhteiselle johtajaylilääkärin hyväksymälle lääkehoitosuunnitelmapohjalle (21.12.2023) ja joka tallennetaan Ohjepankkiin. Lääkehoitosuunnitelmaan on koottu yhteen kaikki lääkehoitoprosessia ja lääkehuoltoa koskevat toimintatavat ja ohjeet (mm. johtajaylilääkärin ohjeet ja HUS Apteekin ohjeet).

Lääkeviranomaiset (EMA, Fimea) vastaavat lääkevalmisteiden turvallisuudesta lääkkeiden myyntilupaprosessin avulla. HUSin näkökulmasta keskeistä on haittavaikutusten sekä tuotevirhe-/lääkeväärännösepäilyjen ilmoittaminen sekä lääkkeiden takaisinvetoprosessi tuotevirhe- ja lääkeväärännösepäilytilanteissa.

Lääkehuollon asianmukaisuuden omavalvonnan keskeisiä keinoja ovat lääkekulutuksen ja -kustannusten seuranta, uuden kalliin lääkkeen käyttöönoton arviointi, peruslääkevalikoimaan kuulumattoman lääkkeen ja kokeilukäytön perustelu, mikrobilääkekulutuksen ja resistenssitilanteen seuranta sekä varautumisen näkökulmasta lääkkeiden velvoitevarastointi.

HUS Apteekki ylläpitää Fimean edellyttämää lääkkeiden velvoitevarastoa sekä omaehtoista varastointia. Tulosityksikkö informoi HUS Apteekkiä mahdollisista lääkehoitokäytäntöiden muutoksista. Lääkehoidon turvallisuuden ja lääkehuollon asianmukaisuuden omavalvontaan tarvittavaa tietopohjaa on ryhdytty HUSissa rakentamaan osana tietojohdamisen kokonaisuutta.

Taulukkoon 6 on koottu lääkitysturvallisuuden ja lääkehuollon asianmukaisuuden omanvalvonnan keskeiset keinot ja niihin liittyvät vastuut, jotka kaikki on kuvattu tarkemmin lääkehoitosuunnitelmassa ja siihen linkitetyissä ohjeissa.

5.5 Infektioturvallisuus

Infektioidentorjunnan tavoite on estää hoitoon liittyviä infektioita ja mikrobilääkkeille vastustuskykyisten mikrobien leviämistä. Torjuntatoimet perustuvat oikeisiin toimintatapoihin ja koulutukseen sekä seurantaan. Näitä kaikkia tulee mitata ja mahdollisiin poikkeamiin reagoida.

Seuranta yksiköissä

Infektioidentorjunnan mittarit HUSissa on kuvattu Ohjepankissa olevassa infektioidentorjuntasuunnitelmassa.

Taulukossa 7 on lueteltu HUSissa käytössä olevat infektioidentorjunnan mittarit, joista yksikön tulee valita omaan toimintaansa sopivat (ja poistaa muut). Osa mittareista koskee kaikkia yksiköitä, niitä tulee seurata. Muut valitaan huomioiden yksikön toiminta.

5.6 Laiteturvallisuus

Potilaiden diagnostiikkaa ja hoitoa toteutetaan usein käyttämällä lääkinällisiä laitteita. Lääkinällisten laitteiden valmistaminen on yhtenäisesti säänneltyä EU:n alueella. Suomessa myös lääkinällisten laitteiden ammattimainen käyttö terveydenhuollossa on lailla säädeltyä.

Ammattimaisen käytön vaatimukset

Potilaiden diagnostiikassa ja hoidossa voidaan käyttää CE-merkittyjä lääkinällisiä laitteita, omavalmistettuja tai yksilöllisesti valmistettuja laitteita ja poikkeusluvan saaneita laitteita. Lääkinällisiä laitteita hankittaessa on huomioitava valmistajan laitteelleen antama käyttötarkoitus sekä mahdolliset rajoitukset. Laitteita saa käyttää valmistajan ohjeiden mukaisesti riittävän koulutuksen ja kokemuksen perusteella. Käyttäjän on tehtävä laitteen käytön yhteydessä tapahtuneista vaaratilanteista viranomaisilmoitus. Laitteet pitää pystyä jäljittämään turvallisuuspoikkeamien yhteydessä laiteyksilöön tai potilaaseen saakka. Jokaisessa vastuuyksikössä on laitevastaava, joka yhteistyössä esihenkilön kanssa huolehtii asianmukaisesta laitteiden ylläpidosta.

Taulukkoon 8 on koottu omavalvonnan keinot ja vastuut laiteturvallisuuden näkökulmasta.

5.7 Tietosuoja

HUS-yhtymän tietosuojatyö perustuu yleiseen EU:n tietosuoja-asetukseen sekä muuhun tietosuojatyötä ohjaavaan lainsäädäntöön, kuten asiakastietolakiin. HUS-yhtymän Henkilörekisterihallinnon ohjeessa kuvataan eri henkilörekisterien vastuuhenkilöt sekä EU:n tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjälle eli HUS-yhtymälle ja henkilötietojen käsittelijöille säädetyt tehtävät, vastuut sekä eri rekisterejämme koskevat päätöksentekovaltuudet. Tietosuojaselosteet ja informoinnit löytyvät HUSin verkkosivuston etusivun alaosan tietosuojalinkistä.

HUSin sisäisen intranetin tietosuojasivustolle on koottuna kaikki tietosuojaan liittyvä ohjeistus henkilökunnalle, myös toimintatapa tietorivaloukkauksissa sekä ohjeistus tietosuojan vaikutusten arviointeihin. Kaikki asiakas- ja potilastietojen kirjaamiseen, käsitteilyyn, valvontaan ja seurantaan liittyvä ohjeistus löytyy Tietosuojasivuston sivulta Tietosuoja-ohjeet sekä Ohjepankista.

HUS-yhtymän tietosuojavastaavana toimii Petri Hämäläinen, tietosuoja@hus.fi.

Taulukkoon 9 on koottu omavalvonnan keinot ja vastuut tietosuojan näkökulmasta.

5.8 Tietoturvaluisuus

Tietoturvaluisuuden tavoitteet määritellään HUSin tietoturvaluupoliitikassa (Ohjepankki). HUSin Tietoturvaluusuunnitelman (versio 1.1 15.8.2023) ja sen päivittämisen vastuuhenkilönä toimii HUSin hallintoyli lääkäri.

Tietoturvaluupoliitikan tavoitteena on turvata:

- HUSin tuottamien ja järjestämien palvelujen häiriötön toiminta (eli potilashoidon jatkuminen ilman, että tietotekniset häiriöt hankaloittaisivat töitä).
- HUSin omistaman ja hallinnoiman tiedon saatavuus (eli esimerkiksi että potilaan hoitoa varten tarvittavat tiedot olisivat tietojärjestelmistä saatavissa, kun niitä tarvitaan).
- HUSin omistaman ja hallinnoiman tiedon (ml. henkilörekisterit) eheys (eli esimerkiksi että potilastietojärjestelmien näyttämän tiedon oikeellisuuteen voidaan luottaa hoitoon liittyviä päätöksiä tehtäessä. Esimerkiksi niin, että laboratoriotuloksen arvo on sama, joka saatiin laboratoriossa mitattua, eikä se muutu tuloksen siirtyessä järjestelmästä toiseen).
- HUSin hallussa olevan salassa pidettävän tiedon (esimerkiksi potilas-/asiakastiedot) luottamuksellisuus (eli esimerkiksi että potilas voi luottaa siihen, että hänen hoitoonsa liittyvät tiedot pidetään salassa ja hän voi avoimesti kertoa oireistaan).
- HUSin henkilöstön oikeudet.
- HUSin taloudelliset edut.

Jokainen HUSin työntekijä on vastuussa tietoturvaluudesta. Esihenkilöillä ja johdolla on muita työntekijöitä suurempi vastuu myös siinä, että toimintatavat järjestetään tietoturvaluusta tukeviksi.

Taulukkoon 10 on koottu omaavalvonnan keinot ja vastuut tietoturvaluuden näkökulmasta.

5.9 Potilasturvaluuusta vaarantavien tapahtumien ilmoittaminen ja käsittely

HaiPro-järjestelmää käytetään potilasturvaluuusuasetuksen (341/2011) velvoittamaan potilasturvaluuuteen liittyvien vaaratapahtumien ilmoittamiseen ja käsittelyyn.

Vaaratapahtumalla tarkoitetaan potilaan turvaluuuden vaarantavaa tapahtumaa, joka aiheutti (tapahtui potilaalle) tai olisi voinut aiheuttaa haittaa potilaalle (läheltä piti -tilanne tai muu potilasturvaluuuteen liittyvä havainto).

Potilaan ja omaisen vaaratapahtumailmoitukset ohjautuvat tapahtumayksiköiden HaiPro-käsittelijöille. Ilmoitukset käsitellään samalla tavalla kuin henkilöstön tekemät HaiPro-ilmoitukset. Potilaiden ja omaisten tekemiin vaaratapahtumailmoituksiin ei anneta erillisiä vastauksia.

Potilasturvaluuusta vaarantavien tapahtumatietojen koostaminen, raportointi ja seuranta on kuvattu tarkemmin johtajayli lääkärin ohjeessa *Potilasturvaluuusta vaarantavien tapahtumien ilmoittaminen ja käsittely*.

HUS-riskit -järjestelmä ja muut ilmoituskanavat

HUSissa on edellä kuvatun HaiPro-järjestelmän lisäksi käytössä useita eri kanavia toiminnan riskien ja poikkeamien ilmoittamiseen ja raportointiin.

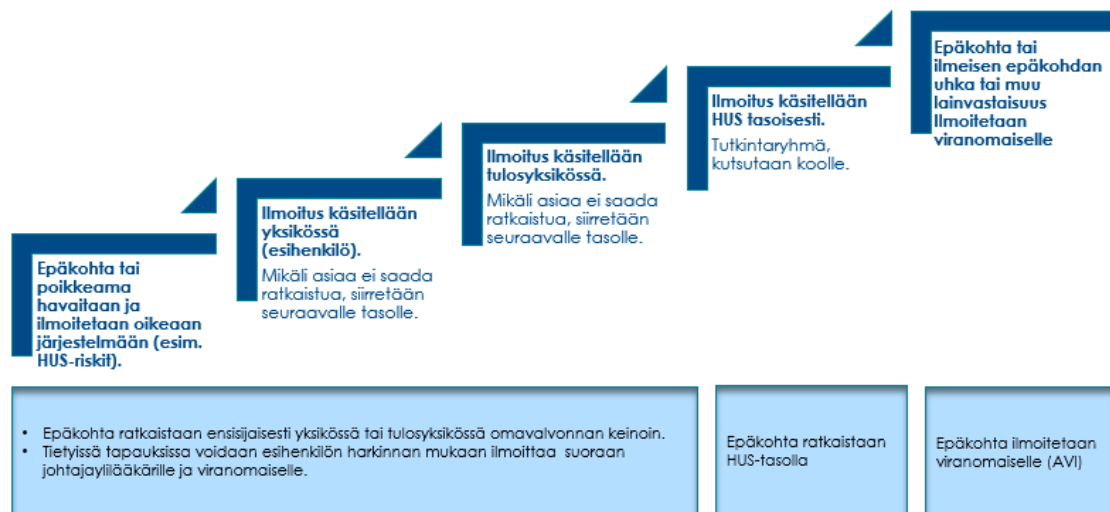
Ilmoitusjärjestelmät ja eri ilmoitustyyppit kuvataan oheisessa taulukossa.

Ilmoitus	Sisältö	Ohjeistus
HUS Riskit-järjestelmä		
Tapahtumaraportti	Väkivalta- ja uhkatilanteet, ilkivalta, murrot, varkaudet ja ryöstöt, tulipalot, sähkökatkot	Työsuojelu: Työpaikkaväkivallan torjuntaopas
Tapaturmailmoitus	Työ-, työmatkatapaturmat	Menettelytapaohje työtapa- turman sattuessa
Ammattitauti-ilmoitus	Epäily ammattitaudista tai muusta työperäisestä sairaudesta	Menettelytapaohje työtapa- turman sattuessa
Biologinen altistuminen	Veritapaturmat, tuberkuloosi- ja COVID-19- sekä muut biologiset altistumiset	Työterveyshuollon ohjeet biologisista altistumisista
Lääkintälaitteen vaaratilanneilmoitus	Lääkintälaitteen vaaratilanne	JYL-ohjeet lääkintälaitteista
Ympäristöilmoitus	Jätehuoltoon, kemikaaleihin, päästöihin sekä sisäympäristöön liittyvät häiriöt	HUS-Riskit-käyttöohje
Laatuilmoitus	Ilmoitus tietyn palvelun/tuotteen laadusta, toimitusajasta tai tilauksen ja toimituksen vastaavuudesta (tiedyt tukipalvelut)	HUS-Riskit-käyttöohje
Turvallisuushavaintoilmoitus	Ilmoitus vaaranpaikoista ja havaituista turvallisuuspuutteista. Ehdotukset myös turvallisuutta parantavasta tai kehittävästä toimenpiteestä	HUS Työturvallisuusopas
Henkilöriski-ilmoitus	Potilasturvallisuuden vaarantavat, rikos, petos- ym. prosessit	Pysyväisohje: Henkilöriski- ilmoitus
Tartuntatautikysely	Ilmoitus tartuntatautilain mukaisesta suojasta ja terveydentilasta	JYL-ohje: HUSin työntekijöitä, vuokratyöntekijöitä ja harjoittelussa olevia opiskelijoita koskeva tartuntatautilain soveltaminen
Tietoturvaloukkausilmoitus	Ilmoitus EU:n tietosuojasetuksen mukaisesta tietoturvaloukkauksesta.	Tietosuojaohteet Eetterissä
Asiakaspalautteet		
Asiakaspalautejärjestelmä	Avoin palaute, suosittelu	Asiakaspalautejärjestelmän ohjeet
HUS Audit		
Sisäiset auditoinnit	Havainnot omasta toiminnasta	Menettelyohje: Sisäiset auditoinnit ja arvioinnit
First whistle		
Turvallisuushäiriö	Ilmoittajansuojelulaissa tarkoitetut ilmoitukset	Ohje Eetterissä

Omasta toiminnasta saadaan tietoa systemaattisen, suunnitelmallisen tiedon keruun kautta, toiminnan aikana havaittujen poikkeamien ja toisaalta myös tunnistettujen hyvien

käytäntöjen avulla. Esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilöstöä on vuorossa suunniteltua vähemmän ja havaitaan potilasturvallisuuden vaaratapahtuma tai läheltä piti- tapahtuma, tehdään HaiPro-ilmoitus, ja myötävaikuttaneeksi syyksi merkitään ainakin henkilökunnan/miehityksen määrä/osaaminen (työympäristöstä ja resursseista). Ilmoituskanavien lisäksi tietoa toiminnasta saadaan potilashallinnollisten asioiden käsittelystä (muistutukset, kantelut, potilasvahingot) ja potilasasiavastaavilta.

Eri kanavista nousseiden ilmoitusten ja havaintojen käsittelyn periaatteet raportointi- neen kuvataan yhteisissä ohjeissa (kuva 2). Kaikkien ilmoitusten raportit ja yhteenvedot katselmoidaan osana joko organisaation eri tasojen johtoryhmien tai tehtävään erikseen nimettyjen työryhmien työskentelyä. Katselmoinneissa on tärkeää tehdä johtopäätöksiä havainnoista ja ryhtyä tarvittaessa kehittämistoimenpiteisiin. Mikäli toiminnassa havait- taisiin sellainen poikkeama tai häiriö (epäkohta), jota ei organisaatiossa omin voimin saa- taisi korjattua, asiasta ilmoitetaan terveydenhuollon organisaatioita valvoville viranomai- sille (Aluehallintovirasto tai Valvira).

Kuva 2. Ilmoitusten ja poikkeamien käsittelyn periaatteet.

Taulukkoon 11 on koottu omavalvonnan keinot ja vastuut potilasturvallisuutta vaaran- tavien tapahtumien ilmoittamisen ja käsittelyn näkökulmasta.

5.10 Auditoinnit ja arvioinnit

Sisäiset auditoinnit ja arvioinnit

HUS-yhtymän potilashoitoa antavia vastuuyksiköiden laatua ja potilasturvallisuutta arvioidaan ja kehitetään sisäisillä potilasturvallisuuden auditointikäynneillä ja vertaisarvioin- neilla. Vertaisarvioinneilla tarkoitetaan toimintaa, missä työntekijät arvioivat toistensa toimintaa suhteessa ohjeisiin.

Sisäisten auditointien peruseriaatteina ovat riippumattomuus sekä potilaslähtöisyys. Sisäisiä auditointeja kliinisissä tulosyksiköissä kouluttaa ja koordinoi LAAPO-yksikkö,

joka laatii myös yhdessä tulosyksiköiden kanssa auditointiohjelman. Auditointiohjelma laaditaan riskiperusteisesti siten, että suunniteltuja käyntejä kohdennetaan niihin yksiköihin, missä on suurin todennäköisyys ja riski potilasturvallisuuden kannalta. Riski voi liittyä toiminnan luonteeseen, potilasvaaratapahtumiin tai esimerkiksi muutoksiin yksikön toiminnassa.

Ennalta suunniteltujen auditointien lisäksi tehdään ennalta suunnittelemattomia sisäisiä auditointikäyntejä silloin, kun toiminnassa havaitaan epäkohtia. Auditoinneissa kirjataan havaintoja, jotka voivat olla poikkeamia, kehityskohteita tai hyviä käytäntöjä. Poikkeama kirjataan silloin, kun ennalta asetettu vaatimus ei täyty. Vaatimukset tulevat HUSin dokumentaatiosta, lakisääteisistä ohjelmista ja suunnitelmista sekä lainsäädännöstä. Havaittuja hyviä käytäntöjä pyritään ottamaan mahdollisimman laajasti käyttöön toiminnassa.

Sisäiset auditoinnit toimivat HUSissa oman toiminnan arvioinnin ja kehittämisen ohella myös lainsäädännön tarkoittamina tarkastuskäynteinä, joista toimitetaan tarkastuskertomus aluehallintovirastolle.

Sisäisten auditointien lisäksi laatu ja potilasturvallisuutta arvioidaan erilaisten vertaisarviointien avulla. Esimerkkinä vertaisarvioinneista on käsihygieniahavainnointi. Vertaisarviointien tulosten perusteella tehdään havaintoja toiminnasta, korjataan epäkohtia ja otetaan käyttöön hyviä käytäntöjä.

Taulukkoon 12 on koottu oma-ohjelmien keinot ja vastuut sisäisten auditointien ja arviointien näkökulmasta.

Palveluntuottajien auditoinnit

HUS-yhtymä hankkii potilashoidon palveluja noin 1000 palveluntuottajalta muun muassa suorahankintana ja palveluseleillä. Palveluntuottajien laatua ja potilasturvallisuutta seurataan ulkoisilla potilasturvallisuuden auditointikäynneillä. Auditointeja voidaan toteuttaa lisäksi kyselyjen avulla. Palveluntuottajien auditointeja koordinoi LAAPO-yksikkö, joka laatii yhteistyössä tulosyksiköiden kanssa auditointiohjelman. Auditointien vaatimuksena ovat sopimukset ja niiden täytyminen, lainsäädännön vaatimukset mukaan lukien oma-ohjelmien toteutuminen sekä toimijan omat ohjeet.

Ulkopuolisten palveluntuottajien auditointeja tehdään vastaavasti kuin sisäisiä auditointeja ennalta laaditun auditointisuunnitelman mukaisesti. Suunniteltujen auditointien lisäksi tehdään ylimääräisiä auditointeja silloin, kun toiminnassa havaitaan epäkohtia. Myös ulkoisista auditointikäynneistä laaditaan tarkastuskertomukset aluehallintovirastolle.

Auditointien lisäksi HUSin toimittaja- ja sopimushallinnan toimintamallin mukaiset käytännöt sekä hankintojen kokonaisvaltainen johtamisjärjestelmä Voitto tukevat systemaattista sopimuseurainta ja toimittajayhteistyön ennakoivaa johtamista.

Taulukkoon 13 on koottu oma-ohjelmien keinot ja vastuut palveluntuottajien auditointien näkökulmasta.

6 Säädöksiä

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta ja omavalvonta

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023, valvontalaki) säädetään valvovien viranomaisten vastuista ja valtuuksista sekä palvelujen järjestäjän ja palveluntuottajan velvollisuuksista sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnassa ja omavalvonnassa. Laissa hyvinvointialueista (611/2021, hyvinvointialuelaki) säädetään hyvinvointialueiden järjestämistä, mukaan lukien palvelujen tuottamisen ohjaus ja valvonta.

Potilaan oikeudet

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992, potilaslaki) mukaan potilaalla on oikeus laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. Hänen hoitonsa on järjestettävä ja häntä on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata ja hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioiteta. Potilaan äidinkieli ja mahdollisuuksien mukaan potilaan yksilölliset ja kulttuurilliset tarpeet tulee huomioida hänen hoidossaan.

Lain 6 §:n mukaan potilasta on hoidettava yhteisymmärryksessä hänen kanssaan ja 8 §:n mukaan potilaalle on annettava hänen henkeään ja terveyttään uhkaavan vaaran torjumiseksi tarpeellinen hoito.

Potilaan itsemääräämisoikeuden rajoittaminen

Tahdosta riippumattomassa hoidossa noudatetaan kulloinkin voimassa olevia mielenterveyslain (1116/1990; erit. 4a L1423/2001), päihdehuoltolain (41/1986), tartuntatautilain (1227/2016) ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) säännöksiä.

Potilastietojen käsittely

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (703/2023, asiakastietolaki) ohjaa potilasasiakirjojen sisältöä, säilyttämistä, käyttöä sekä käsittelyä. EU:n yleinen tietosuojasäädös (GDPR, 2016/679) on keskeinen henkilötietojen käsittelyä ohjaava säädös.

Palvelujen ja hoidon saatavuus ja yhdenvertaisuus

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 52 § mukaan hoidontarpeen arviointi on aloitettava kolmen (3) viikon kuluessa lähetteen saapumisesta sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoidon toteuttavaan toimintayksikköön. Jos hoidontarpeen arviointi edellyttää erikoislääkärin arviointia tai erityisiä kuvantamis- tai laboratoriotutkimuksia, on arviointi ja tarvittavat tutkimukset toteutettava kolmen kuukauden kuluessa lähetteen saapumisesta. Jos hoidontarpeen arviointi lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa edellyttää erikoislääkärin arviota tai erityisiä kuvantamis- tai laboratoriotutkimuksia, on tutkimukset toteutettava kuuden viikon kuluessa lähetteen saapumisesta.

Hoidontarpeen arvioinnin perusteella tarpeelliseksi todettu hoito ja neuvonta on järjestettävä ja aloitettava hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa,

kuitenkin kuuden (6) kuukauden kuluessa siitä, kun hoidontarve on todettu. Kiireellisessä tapauksessa hoitoon on kuitenkin päästävä välittömästi.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä alle 23-vuotiaille hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kolmen (3) kuukauden kuluessa hoidontarpeen toteamisesta, mikäli lääketieteelliset, hoidolliset tai muut vastaavat seikat eivät muuta edellytä.

Terveydenhuollon ammattihenkilöt

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994) on keskeinen terveydenhuollon ammattihenkilöitä ohjaava säädös, joka muun muassa määrittelee oikeudesta työskennellä terveydenhuollon ammattihenkilönä ja terveydenhuollon ammattihenkilön yleiset ammattieettiset velvollisuudet.

Tietyissä tehtävissä toimivien ammattihenkilöiden rikostausta selvitetään ennen työsuhteen alkua: laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002) sekä laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014). Valvontalain 741/2023 28§n perusteella myös iäkkäiden ja vammaisten kanssa työskentelevien rikostausta tulee selvittää.

Taulukko 1. Omavalvonnan keinot ja vastuut asiakasosallisuuden näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaava	Konsernihallinnon vastuu	Tuloyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Kokemusasiantuntijat ja asiakasraati osallistuvat palvelujen arviointiin, kehittämiseen ja seurantaan.	X	X	X	Johtaa, seuraa ja arvioi kokemusasiantuntijoiden ja asiakasraadin osallistumista toimintaan tuloyksikkö- ja HUS-tasoisesti.	Varmistaa, että kokemusasiantuntijoita on nimetty erilaisiin työ- ja kehittämissyihin. Seuraa asiakasraadin osallistumista tuloyksikön palvelujen arviointiin, kehittämiseen ja seurantaan.	Varmistaa, että osastokokouksessa/kehitysryhmissä, koulutuksissa on säännöllisesti mukana kokemusasiantuntija.	Tietää, että voi kehittää palveluita kokemusasiantuntijan ja asiakasraadin avulla.
Kokemusasiantuntijat, vapaaehtoiset ja järjestöt toimivat sairaalassa asiakkaiden tukena.	X			Johtaa, seuraa ja arvioi vapaaehtoisten ja järjestöjen osallistumista sairaalan asiakkaiden tukemiseen tuloyksikkö- ja HUS-tasoisesti.	Johtaa ja seuraa, että tuloyksikössä tarjotaan asiakkaille vertaistukea ja muuta vapaaehtoisten tarjoamaa tukea. HelsinkiMission vapaaehtoiset tuottavat Uudessa lastensairaalassa sopimukseen perustuvaa potilaiden ja perheiden jaksamista tukevia ja potilaskokemusta parantavia psykososiaalisen tuen palveluita. Toimintaa seurataan yhteisissä kokouksissa ja asiakaspalautteen avulla. Sairaalaklovnitoiminta on kansainvälisesti vakiintunutta kliinisen toiminnan lomassa ja sitä tukevaa toimintaa. LaNun ja sairaalaklovnien toiminta perustuu toimintaa määrittävään sopimukseen. Toimintaa seurataan yhteisissä kokouksissa ja asiakaspalautteen avulla.	Varmistaa, että yksikössä tarjotaan asiakkaille vertaistukea ja muuta vapaaehtoisten tukea. Tuntee OLKA-toiminnan ja sen tarjoamat mahdollisuudet vapaaehtoistoiminnan koordinoimiseen yksikössä. Järjestää henkilökunnalle koulutusta vertaistuesta. Tuntee HelsinkiMission ja Sairaalaklovnitoiminnan ja informoi henkilökuntaansa siitä.	Kertoo kaikille asiakkaille vertaistuen mahdollisuuksista. Tuntee OLKA-toiminnan ja pyytää tarvittaessa OLKasta tukea asiakkaalleen. Työntekijä tuntee HelsinkiMission toiminnan ja informoi perheitä HM:n tarjoamista eri tukimuodoista.

Omavalvonnin keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjauseva	Konsernihallinnon vastuu	Tulosityksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
<p>Asiakaspalautteen kerääminen, käsittely ja niistä nousevat kehittämistoimenpiteet.</p> <p>Asiakastytyväisyyskyselyihin osallistuminen (esimerkiksi hoitotyön potilaspalautekysely ja kansallinen asiakastytyväisyyskysely).</p>	X	X	X	<p>Johtaa, seuraa ja arvioi asiakaspalautteista nousevia kehittämistoimenpiteitä HUS- tasoisesti.</p> <p>Määrittelee tavoitetasot asiakastytyväisyyskyselyille ja seuraa niiden toteutumista säännöllisesti.</p>	<p>Varmistaa, että jokaisessa tulosityksikössä on henkilö, jonka vastuulla on seurata asiakastytyväisyyskyselyn tuloksia ja kehittämistoimenpiteitä.</p> <p>Seuraa säännöllisesti asiakaspalautteita ja niiden perusteella tehtyjä toimenpiteitä.</p>	<p>Varmistaa, että jokaisella asiakkaalla on mahdollisuus antaa palautetta.</p> <p>Huolehtii, että vastuuyksikössä on henkilö ja hänellä varahenkilö vastaamassa palautteisiin.</p> <p>Suunnittelee ja toteuttaa asiakastytyväisyyskyselyiden keräämisen.</p>	<p>Osoo ohjata asiakkaita antamaan palautetta ja tuntee erilaiset tavat antaa palautetta.</p> <p>Kirjaa palautejärjestelmään myös suullisesti annetut palautteet.</p>

Taulukko 2. Omavalvonnan keinot ja vastuut muistutusten, kanteluiden ja potilasvahinkoasioiden näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaava	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Korjaavien toimenpiteiden arviointi muistutuksen ja kanteluiden perusteella.	X	X	X	Hallintoylilääkärin johtama potilasvalitus- ja hallintoasioiden asiantuntijaryhmä arvioi tarvittaessa korjaavien toimenpiteiden tarpeen, osoittaa toimenpiteiden toteuttamisen ja seurannan vastuuhenkilöt.	Linjajohto yhteistyössä tulosyksikön kanssa arvioi korjaavien toimenpiteiden tarpeen, laatii kirjallisen suunnitelman ja osoittaa vastuuhenkilöt ja vastaa toimenpiteiden toteuttamisen seurannasta. Toimialan hallinnollinen ylilääkäri koordinoi muistutusten ja kanteluiden käsittelyä sekä niiden perusteella tarvittavia toimenpiteitä. Hallinnollinen ylilääkäri esittelee muistutukset ja kantelut tulosyksikön johtoryhmässä kaksi kertaa vuodessa.	Vastuuyksikön esihenkilö yhteistyössä linjajohdon kanssa arvioi korjaavien toimenpiteiden tarpeen ja vastaa toimenpiteiden toteuttamisesta ja seurannasta omassa vastuuyksikössä.	Työntekijä ilmoittaa työnantajalle havainnoistaan ja voi tehdä ehdotuksia korjaavista toimenpiteistä.
Potilasvahinkoasioiden vaikuttava käsittely	X			Vastaa HUSin potilasturvallisuuden kokonaisuudesta, potilastoiminnan vakuuttamisesta ja ohjeiden laatimisesta	Vastaa potilasturvallisuuden ylläpitämisestä, osoittaa vastuuhenkilöt korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Toimialan hallinnollinen ylilääkäri koordinoi potilasvahinkoilmoitusten käsittelyä ja niiden perusteella tarvittavia toimenpiteitä. Tapausten syyt, määrät ja seuraukset käsitellään tulosyksikön johtoryhmässä kerran vuodessa.	Vastuuyksikön esimies huolehtii henkilöstön perehdyttämisestä ja osaamisen ylläpitämisestä potilasturvallisuuteen ja potilasvahinkoihin liittyvissä asioissa.	Kirjaa potilasasiakirjoihin tapahtumat ja läsnäolleet tilanteessa, jossa syntyy epäily potilasvahingosta. Antaa työnantajalle pyydettyä selvityksen tapahtumista.

Taulukko 3. Omavalvonnan keinot ja vastuut palvelujen ja hoidon saatavuuden sekä yhdenvertaisuuden näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjauttava	Konsernihallinnon vastuu	Tuloyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Hoidon saatavuus Lähetteiden käsittely <21 vrk	X	X		Vastaa: Johtajaylilääkäri Hallintoylilääkäri	Seuraa kuukausittain lähetteiden käsittelyn aikataulua.	Vastaa, että tehtävän hoitoon osallistuva henkilökunta tuntee johtajaylilääkäriin ohjeen Jonottamisen syy -koodien käyttö, kun potilas odottaa kiireetöntä erikoissairaanhoidoa.	Tuntee johtajaylilääkäriin ohjeen Jonottamisen syy -koodien käyttö, kun potilas odottaa kiireetöntä erikoissairaanhoidoa. Käyttää oikein jonottamisen syy -koodeja.
Hoidontarpeen arvio <90 vrk Hoidon saatavuus <180 vrk	X	X	X	Vastaa: Johtajaylilääkäri Hallintoylilääkäri	Seuraa kuukausittain hoidontarpeen arvioinnin toteutumista. Vastaa hoidollisen resurssin vaikuttavasta ja tehokkaasta käytöstä.	Vastaa, että tehtävän hoitoon osallistuva henkilökunta tuntee edellä mainitun johtajaylilääkäriin ohjeen. Vastaa hoidollisen resurssin vaikuttavasta ja tehokkaasta käytöstä. Seuraa vastaanottojen täyttöastetta.	Käyttää jonottamisen syy -koodeja edellä mainitun johtajaylilääkäriin ohjeen mukaisesti. Seuraa vastaanottojen täyttöastetta.

Taulukko 4. Omavalvonnan keinot ja vastuut henkilöstösuunnittelun, osaamisen ja työhyvinvoinnin näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjauttava	Konsernihallinnon vastuu	Tuloyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Henkilöstön riittävyys ja johtaminen.	X	X	X	<p>Vastaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Työvoimatarpeen ennakoinnista ja rekrytoinnin kehittämisestä. • Työnantajakuvasta ja oppilaitosyhteistyöstä. • Sisäisen sijaisjärjestelmän kehittämisestä. <p>Seuraa yksiköiden henkilöstön ja poikkeustilanteiden määrää.</p>	<p>Määrittelee yksiköiden henkilöstön määrän ja rakenteen sekä varmistaa henkilöstön riittävyyden.</p> <p>Vastaa selkeästä tehtäväjaosta ja resurssien mitoituksesta.</p> <p>Määrittelee sijaisten käytön periaatteet.</p> <p>Määrittelee henkilöstömitoituksen poikkeustilanteissa.</p> <p>Seuraa yksiköiden henkilöstön ja poikkeustilanteiden määrää.</p>	<p>Varmistaa henkilöstön riittävyyden.</p> <p>Varmistaa, että työvuoroissa on riittävä osaaminen ja resurssi.</p> <p>Toimii tuloyksikön ohjeiden mukaisesti sijaisia käytettäessä.</p> <p>Ohjaa yksikön henkilöstöä, miten toimitaan, kun henkilökunnassa on vajeita.</p> <p>Seuraa yksiköiden henkilöstön ja poikkeustilanteiden määrää.</p>	<p>Kirjaa potilaan hoitoisuusluokituksen ohjeiden mukaisesti.</p>
				<p>Vastaa LaNun yhteisestä hoitohenkilökunnan mitoituksen määrittelystä ja ohjeistuksesta (Liite 1).</p> <p>Määrittelee avoimet potilaspaiikat hoitajaresurssien mukaan kuuden viikon jaksoissa.</p> <p>Vastaa todettujen kuormituserojen tasaamisesta henkilöstö- ja potilassiirtoihin (päivittäisjohtamisen aamu- ja ilta-päiväpalaverit).</p> <p>Seuraa ja raportoi yksiköiden henkilöstömäärän toteumaa suhteessa potilasmäärään (PowerBL, talouspäällikön päivittäisseuranta).</p>	<p>Ylihoitajat ja osastonhoitajat vastaavat hoitohenkilökunnan sijoittamisesta tuloyksikön ohjeiden mukaisesti ja käyttävät ja seuraavat olemassa olevia mittareita (mm. hoitoisuusluokitus) henkilöstöresurssien ja kuormituksen tasaamiseksi.</p>	<p>Tietää, miten toimia, kun henkilökunnassa on vajeita ja toimii sovitun toimintatavan mukaisesti.</p>	

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjauva	Konsernihallinnon vastuu	Tuloyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
					Huolehtii tarvittaessa henkilöirroista, pitkäaikaisten kuormituserojen tasaamisesta.		
Henkilöstön perehdytys, osaaminen ja osaamisen kehittäminen.	X	X	X	<p>Vastaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perehdyttämiskäytäntöjen kehittämisestä. • Osaamiseen liittyvien prosessien kehittämisestä. • Osaamiskartoitusten toteuttamisesta. • Kehityskeskustelukäytäntöjen kehittämisestä ja sisäisen liikkuvuuden ja urakehityksen malleista 	<p>Vastaa perehdyttämisestä ja varmistaa, että työntekijät saavat perehdytyksen.</p> <p>Käy väli- ja loppukeskustelut uuden työntekijän ja opiskelijoiden kanssa.</p> <p>Varmistaa, että yksiköissä on riittävästi osaamista.</p> <p>Koulutussuunnitelman laadinnan varmistaminen.</p> <p>Perehtyy ja arvioi yksiköiden osaamiskartoituskyselyiden tuloksiin.</p> <p>Käy kehityskeskustelut, mahdollistaa työnohjauksen, mentoroinnin sekä henkilöstön osaamisen kehittämisen (urasuunnittelu) ja työkierron.</p> <p>Vastaa LaNun henkilökunnan yhteisestä ja vastuuyksikkökohtaisesta perehdytysuunnitelmasta, joita tukee Eetterin kuvaus pakollisista koulutuksista.</p> <p>Vastaa uusille työntekijöille järjestettävästä perehdytyspäivästä.</p> <p>Vastaa osaltaan erikoistuvien lääkäreiden sijoituspistekohtaisista tehtäväkuvauksista ja oppimistavoitteista.</p>	<p>Vastaa perehdyttämisestä ja varmistaa, että työntekijät saavat perehdytyksen.</p> <p>Käy väli- ja loppukeskustelut työntekijän ja opiskelijoiden kanssa.</p> <p>Varmistaa, että yksikössä on riittävästi osaamista.</p> <p>Koulutussuunnitelman laatiminen.</p> <p>Koulutussuunnitelman toteutumisen mahdollistaminen ja seuranta.</p> <p>Perehtyy ja arvioi yksikön osaamiskartoituskyselyn ja käy tulokset läpi henkilöstön kanssa.</p> <p>Käy kehityskeskustelut, mahdollistaa työnohjauksen, mentoroinnin sekä henkilöstön osaamisen kehittämisen (urasuunnittelu) ja työkierron.</p>	<p>Vastaa perehdyttämisestä ja oman perehdytyksen etenemisestä.</p> <p>Käy perehdytyksen sekä väli- ja loppukeskustelut perehdytysohjelman mukaisesti.</p> <p>Vie itse tiedot tutkinnoistaan, mahdollisista pätevyyksistä ja täydennyskoulutuksista Harppiin.</p> <p>Vastaa osaamiskartoituskyselyihin ja käy tulokset läpi esihenkilön kanssa.</p> <p>Osallistuu kehityskeskusteluun ja tuo esille omia osaamisen, kehittämisen sekä täydennyskoulutuksen tarpeita.</p>

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjautuva	Konsernihallinnon vastuu	Tulosityksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Työhyvinvointi ja työsuojelu.	X	X	X	Vastaa <ul style="list-style-type: none"> • työhyvinvoinnin kehittamisestä. • työhyvinvoinnin toimintatapojen ohjeistamisesta ja määrittämisestä. • työturvallisuuden ja työsuojelun koordinoinnista ja yhteistoiminnasta. 	Varmistaa, että käytössä ovat turvalliset työvälineet ja laitteet. Varmistaa turvalliset toimintaedellytykset työssä. Vastaa yhteistoiminnan toteutumisesta. Seuraa työturvallisuuskierrosten toteutumista. Kehittää ja mahdollistaa työhyvinvointia tukevia toimintamalleja.	Varmistaa, että käytössä ovat turvalliset työvälineet ja laitteet ja että henkilökunta tietää käyttää niitä ohjeiden mukaisesti. Seuraa HUS-riskit ilmoituksia ja toimenpiteiden toteutumista. Huolehtii riskienarvioinnin ajantasaisuudesta. Vastaa yhteistoiminnan toteutumisesta. Ohjaa henkilöstöä poikkeamailmoitusten tekemisessä HUS-riskit-järjestelmään.	Käyttää työvälineitä ja laitteita ohjeiden mukaisesti. Tietää ja osaa tehdä poikkeamailmoitukset HUS-riskit-järjestelmään. Tekee tarvittaessa kiinteistöhuoltoon pyynnön työturvallisuutta vaarantavista toimenpiteistä Osallistuu yhteistoimintakokouksiin.

Taulukko 5. Omavalvonnan keinot ja vastuut potilashoidon yhtenäisten toimintamallien näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjauva	Konsernihallinnon vastuu	Tulosityksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Kaatumisten ja putoamisten ennaltaehkäisy ja seuranta.	X	X		<p>HUSin kaatumisten ja putoamisten ehkäisy toimintamallin ja raportoinnin kehittäminen ja koordinointi.</p> <p>Kaatumisten ja putoamisten seuranta HUS tasoisesti.</p>	<p>Seuraa kuukausittain kaatumisvaaran arviointia Apotti raporteista ja ryhtyy moniammatillisesti toimenpiteisiin, jos tavoitteisiin ei päästä.</p> <p>Tulosityksikkö määrittelee oman alueensa kaatumisten ja putoamisten kokonaisuuteen liittyvän seurannan tavoitetason ja mittarit linjassa HUSin strategian ja hoitotyön strategian tavoitteiden kanssa.</p> <p>Seuraa kuukausittain HaiPro-ilmoituksista kaatumisten ja putoamisten määrää ja tehtyjä toimenpiteitä sekä Apotin ja Power BI:n raportteja.</p> <p>Vastaa lasten ja nuorten sairauksien tulosityksikön GRAF-PIF riskimittarin (kaatumiset) käytöstä sovituisissa yksiköissä potilaskohtaisen kaatumisriskin arviointiin.</p>	<p>Varmistaa, että kaikki potilashoitoon osallistuvat hoitotyöntekijät osaavat arvioida potilaan kaatumisvaaraa ja hallitsevat kaatumisten ja putoamisten ennaltaehkäisyä.</p> <p>Seuraa kaatumisvaaran arvioinnin kattavuutta potilastietojärjestelmän raporteilta. Huolehtii, että kaatumisista ja putoamisista on kirjattu HaiPro-ilmoitus, ilmoitus on käsitelty ja kehittämistoimenpiteet tehty.</p>	<p>Tuntee HUSin kaatumisten ja putoamisten ehkäisyn toimintamallin ja toimii sen mukaisesti</p> <p>Kirjaa kaatumiset ja putoamiset Apottiin ja tekee HaiPro-ilmoituksen.</p> <p>Tuntee Lasten ja nuorten sairauksien Lasten kaatumisten ja putoamisten toimintamallit ja toimii niiden mukaisesti.</p>
Painevaurioiden ennaltaehkäisy ja seuranta.	X	X		<p>HUSin painevaurioiden ehkäisymallin raportoinnin kehittäminen ja koordinointi.</p> <p>Painevaurioiden seuranta HUS-tasoisesti.</p>	<p>Seuraa kuukausittain painevaurioriskin arviointia ja ilmaantuvuutta, astetta, anatomista sijaintia sekä painevaurioriskin arvioiden kattavuutta Apotin raporttien ja Power BI-raporteista.</p> <p>Ryhtyy tarvittaessa moniammatillisesti toimenpiteisiin painevaurioiden vähentämiseksi.</p> <p>Vastaa lasten ja nuorten sairauksien tulosityksikössä</p>	<p>Varmistaa, että kaikki potilashoitoon osallistuvat osaavat arvioida potilaan ihon kunnon ja painehaavariskin sekä hallitsevat painevaurioiden ennaltaehkäisyä.</p> <p>Seuraa painevaurion arvioinnin kattavuutta ja painevauriopotilaiden määrää potilastietojärjestelmän raporteilta ja Power BI -raporteilta.</p>	<p>Tuntee HUSin painevaurioiden ehkäisymallin ja toimii sen mukaisesti.</p> <p>Tuntee Lasten ja nuorten sairauksien Estä painevaurio lapsilla ja nuorilla toimintamallin ja toimii sen mukaisesti.</p>

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjautuva	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
					ikäspesifeistä painemittareista. Braden QD riskimittarin (teho-osasto ja tehovalvonta Laakso, somatiikan vuodeosastot) ja NSRAS riskimittarin (vastasyntyneiden teho-osasto) käytöstä painevaurioiden arvioinnissa.		
Vajaaravitsemuksen ennaltaehkäisy, hoito ja seuranta.	X	X	X	HUSin vajaaravitsemuksen ehkäisy ja hoito toimintamallin ja raportoinnin kehittäminen ja koordinointi.	Seuraa kuukausittain vajaaravitsemusriskin arviointia ja vajaaravitsemusriskissä olevien määrää Apotin raporteilta (osa potilaat, joilla on vajaaravitsemusriski). Ryhtyy tarvittaessa moniammatillisesti toimenpiteisiin vajaaravitsemuksen vähentämiseksi. Vastaa LaNussa vajaaravitsemusriskin seuranta STRONG Kids mittarin käytöstä.	Varmistaa, että kaikki potilashoitoon osallistuvat osaavat arvioida potilaan vajaaravitsemusriskiä ja ehkäistä vajaaravitsemuksen syntymistä sekä toteuttaa potilaan yksilöllistä ravitsemushoitoa (johtajaylilääkärin ohje Ravitsemuksen turvaaminen HUSin sairaaloissa). Yhteistyö kliinisen ravitsemusterapiayksikön kanssa. Seuraa vajaravitsemusriskin arvioinnin kattavuutta ja vajaaravitsemusriskissä olevien potilaiden määrää potilastietojärjestelmän yksikötason raporteilta.	Tuntee HUSin vajaaravitsemuksen ehkäisy ja hoito toimintamallin ja toimii sen mukaisesti. Tuntee Vajaaravitsemusriskin seurantaa STRONG Kids menetelmällä hoito-ohjeen ja toimii sen mukaisesti

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjauseva	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Kivun hoidon toteutumisen seuranta.		X	X	HUSin kivunhoidon toimintamallin raportoinnin kehittäminen ja koordinointi.	Seuraa kuukausittain kivunhoidon toteutusta esim. asiakaspalautteista ja HaiPro-raporteista ja (tulevan Power BI -raportin seuranta, rakennetaan vuoden 2024 aikana) ja ryhtyy tarvittaessa moniammatillisesti toimenpiteisiin kivunhoidon parantamiseksi.	<p>Varmistaa, että kaikki potilas- hoitoon osallistuvat osaavat toteuttaa potilaan yksilöllistä kivun hoitoa (johtajaylilääkärin ohje Kivun arviointi ja hoito HUSissa).</p> <p>Huolehtii kivun hoitoon liittyvän yksikkökohtaisen perehdytyksen ja koulutuksen järjestämisestä.</p> <p>Seuraa kivun hoidon kokonaisuutta potilastietojärjestelmän raporteilta esimerkiksi osastohoidon koontinäyttö.</p>	Tuntee HUSin kivunhoidon toimintamallin (johtajaylilääkärin ohje Kivun arviointi ja hoito HUSissa) ja toimii sen mukaisesti.

Taulukko 6. Omavalvonnan keinot ja vastuut lääkehoidon turvallisuuden ja lääkehuollon asianmukaisuuden näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaava	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Lääkehoidon turvallisuuden omavalvonta							
Lääkehoitosuunnitelma ja sen säännöllinen päivittäminen (kokoaa yhteen kaiken ohjeistuksen muun muassa viranomaisohjeet, johtajaylilääkärin ohjeet, HUS Apteekin ohjeet).	X		X	Turvallinen lääkehoito -työryhmä laatii ja päivittää HUS lääkehoitosuunnitelman lääketurvallisuuspäällikön johdolla. Lääkehoitosuunnitelma käsitellään Sairaanhoidon johtoryhmässä ja sen hyväksyy johtajaylilääkäri ja HUS-yhtymän apteekkari.	Laatii/päivittää vuosittain moniammatillisesti HUS lääkehoitosuunnitelman pohjalta. Tarkastaa vastuuyksiköiden lääkehoitosuunnitelmat. Laatii ja päivittää perehtymistä tukevan Testaa tietosi LaNun Lääkehoitosuunnitelmasta - Moodle-testin.	Vastaa, että laaditaan moniammatillisesti vuosittain ja että se perehdytetään henkilökunnalle. Kerää lukukuittaukset henkilökunnalta ja seuraa niiden toteutumista. Seuraa, että lääkehoidon toteuttamiseen osallistuva henkilökunta suorittaa vuosittain Testaa tietosi LaNun Lääkehoitosuunnitelmasta -Moodle-testin.	Perehtyy päivitettyyn versioon vuosittain tai työyksikköä/työpistettä vaihtaessaan ja tekee tämän jälkeen lukukuittauksen. Noudattaa ohjeita päivittäisessä työssä. Suorittaa vuosittain Testaa tietosi LaNun Lääkehoitosuunnitelmasta -Moodle-testin osana lääkehoitosuunnitelmaan perehtymistä. Laittaa Apottiin merkinnän off label-lääkkeen käytöstä huoltajan kanssa (smartphrase .suoslanuofflabel). Vastaa Off label-lääkkeiden informoinnista vanhemmille.
Lääkehoidon osaamisen varmistaminen ja lääkehoitoluvat.	X			Turvallinen lääkehoito -työryhmä laatii ja päivittää tätä koskevan johtajaylilääkärin ohjeistuksen yhteistyössä hoitotyön johtoryhmän kanssa. HUSin Koulutuspalvelut organisoivat, kilpailuttavat ja hankkivat lääkehoidon koulutukset.	Tarvittaessa täydentää johtajaylilääkärin ohjeen linjauksia lääkehoitosuunnitelmassa.	Huolehtii, että lääkehoidon osaaminen varmistetaan johtajaylilääkärin ohjeen mukaisesti ennen kuin henkilö osallistuu lääkehoidon toteutukseen. Tarvittaessa lääkehoitolupien rajoittaminen. Lupien kopioiden säilytys ja arkistointi (50 vuotta).	Lääkehoitoluvan suorittaminen ja päivittäminen johtajaylilääkärin ohjeen mukaisesti. Alkuperäisen luvan säilyttäminen. Lääkehoidon toteutus lupien mukaisesti.
Lääkityspoikkeamien raportointi, seuranta ja niistä oppiminen (HaiPro).	X	X	X	Lääkitysturvallisuuspäällikkö ja HUSin Turvallinen lääkehoito -työryhmä seuraavat	Osavuositarkastuksen käsittely vähintään kolmesti vuodessa (laatupäällikkö vetää yhteen).	HaiPro-vastuupari käsittelee ilmoitukset.	Havaitsemistaan vaaratapahtumista ilmoittaminen (myös

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaa-va	Konsernihallinnon vastuu	Tuloyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
				koko HUSin tilannetta ja analysoivat lääkehoitoon liittyviä vaaratapahtumia osana laatu- ja potilasturvallisuussuunnitelman osavuosikatsausta kolme kertaa vuodessa.	<p>Laatupäällikkö organisoii vakavien vaaratapahtumien käsitte-lyän.</p> <p>Klinikkaproviisori seuraa ja analysoi lääkityspoikkeamia ja raportoi niistä yhteistyössä laatupäällikön kanssa LaNun Laatutyön ohjausryhmälle vähintään osana osavuosikatsauksia.</p> <p>Laatupäällikkö, klinikkaproviisori, laatulääkäri ja laatuasian- tuntija osallistuvat vakavien lääkityspoikkeamien käsitte-lyyn ja vastaavat omalta osaltaan määritellyistä kehittämistoimista sekä tukevat tarvittaessa yksikköä muiden kehittämistoimenpiteiden toteutuk- sessa.</p> <p>Laatupäällikkö seuraa vaka- vien vaaratapahtumien kehit- tämistoimenpiteiden toteutu- mista neljännesvuosittain.</p>	<p>Ilmoitusten läpikäynti ja kehi- tystoimenpiteiden määrittely henkilökunnan kanssa sään- nöllisesti.</p> <p>Koostaa osavuosikatsauksen tiedot laatupäällikölle kolmesti vuodessa.</p> <p>Osallistuu vakavien käsittelyyn ja vastaa omalta osaltaan mää- ritellyistä kehittämistoimista.</p> <p>LaNussa hospitalisti/ osaston vastuulääkäri osallistuu vaka- vien hättätapahtumien käsit- telyyn.</p>	<p>läheltä piti -tilanteet ja ennakoivat havainnot).</p> <p>Kehitysehdotusten esiin tuomi- nen.</p> <p>Tavoite on, että jokainen tutus- tuu oman yksikkönsä lääkehoi- don HaiPro-tilastoihin, kun niitä käsitellään yhteisesti esimerkiksi osastotunnilla.</p>
Skannausprosenttien seuranta (tavoite >90 % lääkkeiden ja potilaiden tunnistamisessa) teho-, vuode- ja synnytysosastoilla.	X	X	X	Turvallinen lääkehoito -työ- ryhmä ja Hoitotyön johtoryh- mä seuraavat skannauslukuja säännöllisesti kokouksissaan.	Seuraa säännöllisesti (vähin- tään kolmesti vuodessa) skan- nausprosentteja ja ryhtyy toi- miin, jos tavoitteisiin ei päästä.	Seuraa vähintään viikoittain skannauslukuja osana päivi- täisjohtamista ja ryhtyy toi- miin, jos tavoitteisiin ei päästä.	Skannaa potilaan ja lääkkeiden tunnistekoodit ohjeiden mukaan osana lääkkeiden valmistelua ja antoa.
Huumausainekulutuksen (ja tarvittaessa PKV-lääkkeiden) kirjanpito ja seuranta.	X	X	X	HUS Apteekki laatii ja päivit- tää ohjeistuksen.		Seuraa vähintään kolme kertaa vuodessa huumausaineiden (ja tarvittaessa PKV-lääkkeiden) kulutusta.	Tekee ja tarkistaa huumausai- nekirjanpidon ohjeiden mukai- sesti.
Lääkkeiden säilytyspaikkojen lämpötilaseuranta.	X	X	X	HUS Apteekki laatii ja päivit- tää ohjeistuksen.		Puuttuu havaittuihin poik- keamiin.	Kertoo esihenkilölle havaituista puutteista ja väärinkäyttöepä- lyistä.
	X	X	X			Vastaa siitä, että lämpötilaseu- ranta on vastuutettu ja tehdään	Seuraa ja kirjaa ylös lämpötilat ohjeiden mukaan. Reagoi

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaava	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
						työpäivittäin ohjeistuksen mukaan. Ryhtyy korjaaviin toimiin tarvittaessa.	viipymättä poikkeamiin ja informoi niistä esihenkilöä.
Lääkkeiden haittavaikutusten seuranta ja ilmoittaminen Fimeaan.		X		Lääkitysturvallisuuspäällikkö pyytää Fimeasta vuosittain koosteen, joka analysoidaan ja julkaistaan osana LAAPO-raporttia ja käsitellään Turvallinen lääkehoito -työryhmässä ja Lääkeneuvottelukunnassa.	Seuraa LAAPO-raportista vuosittain koostetta HUSin raportimista haittavaikutusilmoituksista. Klinikkaproviisori ja laatulääkäri tuovat tarvittaessa akuutisti tietoon yksiköistä ilmi tulleita haittavaikutuksia LaNun laatutyön ohjausryhmälle.	Seuraa LAAPO-raportista vuosittain koostetta HUSin raportimista haittavaikutusilmoituksista ja huolehtii, että ne esitellään tarvittaessa henkilökunnalle. Varmistaa, että toistuvista, yllättävistä tai vakavista haittavaikutuksista on informoitu vastuuyksikköä, klinikkaproviisoria ja laatulääkäreitä.	Kertoo havaituista haittavaikutuksista hoitavalle lääkärille (jonka vastuulla on ensisijaisesti ilmoituksen teko Fimeaan) ja informoi muuta henkilökuntaa etenkin toistuvista, yllättävistä tai vakavista. Informoi toistuvista, yllättävistä tai vakavista haittavaikutuksista oman yksikön henkilökunnan lisäksi klinikkaproviisoria ja laatulääkäreitä. Klinikkaproviisori seuraa ilmoituksia HUS Apteekin vuosiraportin pohjalta ja raportoi LaNun laatutyön ohjausryhmässä, mikäli ilmoituksia eli muutostarvetta lääkitysturvallisuuteen ilmaantuu.
Lääkehuollon asianmukaisuuden omavalvonta							
Lääkekulutuksen ja kustannusten seuranta.	X	X	X	Lääkeneuvottelukunta seuraa vähintään 2 kertaa vuodessa.	Tulosyksikkö seuraa Power BI:stä kuukausittain käyttämiensä lääkkeiden osalta. Lääkekulutuksen ja -kustannusten seuranta kehitetään yhteistyössä LaNun (linja)johdon ja HUS Apteekin lääkeshankintojen kanssa Mini-HTA-prosessin kautta valvotaan uusien kalliiden lääkkeiden käyttöönottoa. Mini-HTA-esitykset esitellään puolivuositain LaNun johtoryhmässä.	Vastaa siitä, että yksikön lääkevarasto on sopivan kokoinen lääkekulutukseen nähden ja että lääkkeitä ei vanhene varastoon.	Huolehtii, että lääkkeiden antokirjaukset on tehty asianmukaisesti ja hävikkiin menevät lääkkeet kirjataan OSTiin ohjeiden mukaan.

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaa	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Mikrobilääkekulutuksen ohjaus ja seuranta.	X			Mikrobilääketyöryhmä seuraa.	LaNun Lääkehoidon valtuuskunta laatii/päivittää Lasten lääkeoppaan mikrobilääkeohjeet.	Vastaa siitä, että henkilökunta tuntee mikrobilääkkeitä koskevat ohjeet.	Tuntee mikrobilääkkeitä koskevan ohjeistuksen ja lääkettä määräävä lääkäri noudattaa ohjeistusta.
Tuotevirhe- ja lääkeväärennösepäilyt sekä tuotevirheilmoitukset ja niihin liittyvät takaisinvedot.	X	X	X	HUS Apteekki laatii ja päivittää ohjeistuksen. HUS Apteekki vastaa tuotevirheilmoituksiin reagoimisesta ja takaisinvedoista.		Vastaa siitä, että tuotevirhe- ja lääkeväärennösepäilyt ilmoitetaan ja tuotevirheilmoituksiin reagoidaan HUS Apteekin ohjeiden mukaisesti.	Ilmoittaa havaitsemastaan tuotevirhe tai lääkeväärennösepäilystä HUS Apteekkiin ja tarvittaessa estää lääkkeen käytön potilashoidossa. Toimii HUS Apteekin neuvojen mukaisesti lääkkeiden takaisinvetotilanteissa.

Taulukko 7. Omavalvonnan keinot ja vastuut infektioturvallisuuden näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaa-va	Konsernihallinnon vastuu	Tuloyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
					<p>Kokonaisvastuu hoitoon liittyvien infektioiden seurannan ja torjunnan toteutumisesta: riittävät ja osaavat resurssit, seurattavien infektioiden valinta.</p> <p>LaNussa on käytössä oma infektion torjuntaohjelma, jonka vastuulääkärinä toimii infektiotautien osastonylilääkäri.</p> <p>Infektiotyöryhmä ohjaa ja seuraa toiminnan toteutumista. Työssä hyödynnetään kansallisesti ja kansainvälisesti saatavilla olevia benchmarking-mittareita (NIVU Vermont Oxford Network and NeoKiss-seuranta, PICU collaborative sekä Magneettisairaalan katetriperäiset veriviljely-positiiviset mittarit).</p> <p>Infektiorjunnan tuloksia tarkastellaan säännöllisesti tuloyksikön johtoryhmässä.</p>		<p>Tekee ilmoitukset hoitoon liittyvistä infektioista (HLI) ohjeistuksen mukaisesti.</p> <p>Noudattaa eristyskäytäntöjä.</p> <p>Osallistuu käsihygieniahavainnointiin ohjeistuksen mukaisesti.</p>
KAIKKI YKSIKÖT							
Hygieniavastaavan valinta ja resursointi.	X	X	X	Infektioidentorjuntayksikkö kouluttaa ja tukee hygieniavastaavia.	Varmistaa, että jokaisessa yksikössä on hygieniavastaava ja tällä riittävästi aikaa vastuualueeseensa.	Tukee hygieniavastaavaa vastualueen hoidossa ja järjestää tälle riittävästi aikaa (4t/3vkoa säännöllisesti).	
Infektioiden torjunnan yhteinäiset perehdytyskäytännöt	X			Infektioidentorjuntayksikkö tekee perehdytyksen sisällön (verkkokoulutus)	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen.	Resursoi ja dokumentoi verkkokoulutuksen (Moodle).	Osallistuu.
Infektioidentorjunnan vuosittainen kertauskoulutus.	X			Infektioidentorjuntayksikkö kouluttaa yhdessä hygieniavastavien kanssa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen.	Resursoi ja dokumentoi.	Osallistuu.

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaa-va	Konsernihallinnon vastuu	Tulosityksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Käsihuhdekulutuksen seuranta.	X			Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita ja kouluttaa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen. LaNussa käsidesi-infektiohavainnointi on toimialajohtajan päätöksellä liitetty apulaisosastonhoitajien toimenkuvaan.	Seuraa mittaria, käy tuloksia läpi yksikössä säännöllisesti hygieniavastaavan kanssa ja reagoi, mikäli parannettavaa. Seuraa ohjeen noudattamista ja havainnoinnin toetutumista	Noudattaa toimintaohjeita.
Suojakäsinekulutuksen seuranta.	X			Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita ja kouluttaa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen.	Seuraa mittaria, käy tuloksia läpi yksikössä säännöllisesti hygieniavastaavan kanssa ja reagoi, mikäli parannettavaa.	Noudattaa toimintaohjeita.
Henkilökunnan kausi-influenssarokotuskattavuus.	X			Rokotusten järjestäminen ja ohjeistaminen (työterveyshuolto ja infektioepidemiologinen yksikkö).	Kattavuuden seuranta.	Kattavuuden seuranta ja rokotustoiminnan mahdollistaminen yksikössä tai henkilökunnan pääsy yleisrokotuspaikkoihin. Jos rokotuskattavuus yksikössä joulukuun alussa alle 95 % : influenssarokotus kyselyosion täyttäminen koko henkilökunnan osalta (HUS riskit tartuntatautikysely).	Rokotteen ottaminen.
SOMAATTISET VUODEOSASTOT							
Käsihygienian havainnointi.	X	X		Infektioidentorjuntayksikkö kouluttaa havainnoijat ja pystyttää ja kehittää mittareita.	Varmistaa riittävän aikaresurssin. LaNussa käsidesi-infektiohavainnointi on toimialajohtajan päätöksellä liitetty apulaisosastonhoitajien toimenkuvaan.	Varmistaa, että yksikössä on havainnointikoulutuksen käynyt hygieniavastaava, jolla aikaa havainnoida, käy säännöllisesti läpi tuloksia yksikössä hygieniavastaavan kanssa. LaNu: hygieniavastaava tai aoh	On havainnoitavana.
Pistospaikan arviointi (VIP-score).	X	X		Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita, tekee toimintaohjeet ja kouluttaa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen.	Seuraa mittaria, reagoi mikäli parannettavaa (tavoite >75 %). LaNussa tavoite >90 %	Arviointi ja kirjaaminen joka vuorossa.

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaa-va	Konsernihallinnon vastuu	Tulosityksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Virtsakatetrien käyttöpäivät.	X			Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita, tekee toimintaohjeet ja kouluttaa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen. LaNussa ei seurata tätä mittaria.	Asettaa yhdessä henkilökunnan kanssa tavoitteen ja seuraa sen toteutumista.	Toimintaohjeiden noudattaminen.
Veriviljelypositiiviset hoitoon liittyvät infektiot.		X		Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita, tekee toimintaohjeet ja kouluttaa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen.	Seuraa mittaria, reagoi mikäli parannettavaa.	Toimintaohjeiden noudattaminen.
Veriviljelypositiiviset <i>Staphylococcus Aureuksen</i> aiheuttamat hoitoon liittyvät infektiot.		X		Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita, tekee toimintaohjeet ja kouluttaa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen.	Seuraa mittaria, reagoi mikäli parannettavaa.	Toimintaohjeiden noudattaminen.
<i>Clostr. difficile</i> .		X		Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita, tekee toimintaohjeet ja kouluttaa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen.	Seuraa mittaria, reagoi mikäli parannettavaa. LaNussa seurataan Taika-osastolla.	Toimintaohjeiden noudattaminen.
Perifeerisen kanyylin paikallisiin infektiot.		X		Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita, tekee toimintaohjeet ja kouluttaa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen.	Seuraa mittaria, reagoi mikäli parannettavaa.	Toimintaohjeiden noudattaminen, infektioilmoitusten tekeminen.
OPERATIIVISET YKSIKÖT MYÖS							
Yksikön valitsevat seurattavat leikkauksiin / toimenpiteisiin liittyvät infektiot.			X	Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita, tekee toimintaohjeet yhdessä kliinisten yksiköiden kanssa ja kouluttaa.	Valitsee tulosityksikön/linjan seurattavat leikkauksiin ja toimenpiteisiin liittyvät infektiot. Skolioosileikkausten syvät infektiot ja sydänleikkausten mediastiniitit, neurokirurgisissa operaatioissa shuntti-infektiot ja kraniotomiainfektiot.	Seuraa ohjeiden noudattamista, havaitsee mikäli infektio-tilanne huononee ja reagoi siihen.	Toimintaohjeiden noudattaminen, infektioilmoitusten tekeminen.
Muut leikkauksiin liittyvät infektiot.			X	Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita, tekee toimintaohjeet yhdessä kliinisten yksiköiden kanssa ja kouluttaa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen.	Seuraa ohjeiden noudattamista, havaitsee mikäli infektio-tilanne huononee ja reagoi siihen.	Toimintaohjeiden noudattaminen, infektioilmoitusten tekeminen.

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaa	Konsernihallinnon vastuu	Tuloyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
OSASTOT, JOISSA CV-KATETREJA MYÖS							
CLABSI (cv-katetriin liittyvä veriviljelypositiivinen infektio)		X	X	Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita, tekee toimintaohjeet yhdessä kliinisten yksiköiden kanssa ja kouluttaa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen.	Seuraa ohjeiden noudattamista, havaitsee mikäli infektio-tilanne huononee ja reagoi siihen.	Toimintaohjeiden noudattaminen.
TEHO-OSASTOTMYÖS							
Hengityskoneeseen liittyvä pneumonia (VAP).		X	X	Infektioidentorjuntayksikkö pystyttää ja kehittää mittareita, tekee toimintaohjeet yhdessä kliinisten yksiköiden kanssa ja kouluttaa.	Varmistaa resurssit ja toimintaohjeiden jalkauttamisen ja noudattamisen.	Seuraa ohjeiden noudattamista, havaitsee mikäli infektio-tilanne huononee ja reagoi siihen.	Toimintaohjeiden noudattaminen, infektioilmoitusten tekeminen.

Taulukko 8. Omavalvonnan keinot ja vastuut laiteturvallisuuden näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjauttava	Konsernihallinnon vastuu	Tuloyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Laiteseaamisen ylläpitosuunnitelma.	X			Laitelääkäri ylläpitää asiakirjapohjaa, järjestää koulutusta.	Varmistaa, että vastuuyksiköt ovat tietoisia vaatimuksesta laatia laiteosaamisen ylläpitosuunnitelma.	Varmistaa, että vastuuyksikön laiteosaamisen ylläpitosuunnitelma on laadittu ja vaadittu laitekoulutus on suoritettu. Kriittisistä laitteista on laiteajo-kortit ja käyttäjät ovat suorittaneet ne.	Huolehtii, että osaa käyttää lääkinällisiä laitteita työtehtäviensä mukaisesti, osallistuu koulutuksiin. Työntekijä tuntee yksikkönsä laiteturvallisuuden ylläpitosuunnitelman ja suorittaa laiteajokortit.
Laitevastaava.	X			Laitelääkäri ylläpitää laitevastaavan tehtäväkuvausta.	Varmistaa, että yksiköissä on nimetyt laitevastaavat ja yhteisiä menettelyjä noudatetaan.	Varmistaa, että laitevastaavalla on mahdollisuus suorittaa laitteiden asianmukaisen ylläpidon ja laiteosaamisen varmistamiseen liittyviä tehtäviä. Huolehtii, että laitevastaava osaa hyödyntää HUSin laiterasteriä.	Laitevastaava on mukana laitevastaavien verkostossa ja varmistaa omassa yksikössään asianmukaiset menettelytavat.
Vaaratilanneilmoittaminen.			X	Yhtenäinen ilmoittamiskanava (HUS-riskit); laitelääkäri monitoroi ilmoituksia ja tuottaa yhteenvedon tehdyistä ilmoituksista sekä tarvittaessa laatii sisäisen turvallisuustiedotteen niiden perusteella.	Varmistaa, että vaaratilanneilmoittaminen toteutuu asianmukaisesti, linja hyödyntää vaaratilanneilmoitustensa tietoja koulutuksen / suojauksien kohdentamisessa.	Varmistaa, että henkilökunta osaa tehdä vaaratilanneilmoitukset ja käsittelee vaaratilanteissa mukana olleita laitteita asianmukaisesti.	Tekee vaaratilanneilmoituksen asianmukaisesti.
Jäljitettävyys		X		HUSin yhteiset laiterasterit.	Kaikki laitteet on asianmukaisesti rekisteröity tai potilaseen asetetut implantit on merkitty potilastietojärjestelmään.	Huolehtii, että potilaiden hoidossa käytetään vain jäljitettäviä laitteita.	Laitteista löytyy joko HUSin oma rekisteröintitunnus tai potilastietoihin on kirjattu valmistajan antamat yksilöintitiedot.
Omavalmistus.	X			Omavalmistuksen periaatteet on yhtenäisesti kuvattu ja ohjeistettu.	Noudatetaan omavalmistuksen periaatteita ja varmistetaan riittävä resurssointi.	Noudattaa omavalmistuksen ohjeita.	Noudattaa omavalmistuksen ohjeita.
Implanttikortti.	X			Varmistaa hankintavaatimuksissa, että laitevalmistaja on toimittanut käyttöön implanttikortit EU-asetuksen vaatimassa laajuudessa.	Varmistaa, että implanttikorttien luovuttaminen potilaille toteutuu sääntelyn vaatimusten mukaisesti.	Varmistaa, että henkilökunta luovuttaa valmistajan implanttikortin (vastaavat tiedot) potilaalle.	Implantin saaneille potilaille annetaan valmistajan implanttikortti (vastaavat tiedot).

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjauseva	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
					<p>Lapsille asennetut ortopediset implantit merkitään Apotin implanttiosioon ja poistetaan sieltä, jos implantti poistetaan.</p> <p>Kaikista lapsille asennetuista tahdistimista kirjataan Apottiin riskitieto. Laitteen ja sen osien sarjanumeron syötetään BCB-rekisteriin, josta perheille tulostetaan luottokorttimallinen tahdistinkortti. Sama on tekeillä koskien keinoläppiä ja sulkulaitteita.</p> <p>Prosessia ajantasaistetaan HUS konsernin ohjeiden mukaisesti.</p>		
Laitteiden ylläpito.	X	X		HUSilla on yhtenäiset menettelyt laitteiden ylläpitoon ja poistoon.	Varmistaa, että laitteiden ylläpito tapahtuu asianmukaisesti.	Varmistaa, että vastuuyksikön laitteiden huolto-ohjelma toteutuu asianmukaisesti huomioiden potilashoidon tarpeet.	Havainnoi, että laitteissa olevien tarramerkin- töjen mukaiset huoltovälit toteutuvat.
Off label laitteiden käyttö					Tulosyksikkö tunnistaa Euroopan laitelainsäädännön, mutta mikäli potilaan hoito vaatii, hänen hoitonsa voidaan toteuttaa laitteella, jolla ei ole kyseisessä ikäryhmässä CE-merkintää. Tällöin potilaskertomukseen tehdään maininta ns. off-label-käytöstä ja vanhempien informoinnista.		

Taulukko 9. Omavalvonnan keinot ja vastuut tietosuojan näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaava	Konsernihallinnon vastuu	Tulosityksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Tietosuojan toteutuminen ja tietoturvaloukkausten seuranta <ul style="list-style-type: none"> Loukkaus henkilötietojen käsittelyssä 	X	X	X	<p>Henkilörekisterien rekisterinpitäjät vastaavat ja seuraavat tietosuojan toteutumista yhteistyössä tietosuojavastaavan ja tietosuojatiimin kanssa.</p> <p>Tietosuojavastaava ja tietosuojatiimi vastaavat tietosuojan, sekä tietoturvaloukkausten toimintamallin, vastuiden ja tehtävien ohjeistamisesta, kouluttamisesta ja perehdyttämisestä HUS-tasolla.</p> <p>Tietosuojavastaava ja tietosuojatiimi valvovat tietosuojaosaamista mm. seuraamalla tehtyjä tietoturvaloukkausilmoituksia ja henkilötietojen käsittelyä HUS laajuisesti.</p> <p>Henkilörekisterien rekisterinpitäjät linjaavat yhteistyössä tietosuojavastaavan ja tietosuojatiimin kanssa tarvittaessa korjaavia ja ehkäiseviä toimenpiteitä, toimintamalleja ja muutoksia ohjeisiin, havaittujen tietoturvaloukkausten perusteella.</p>	<p>Vastaa osaltaan tietosuojan toteutumisesta alaisessaan toiminnassa.</p> <p>Vastaa, että henkilökunnalla on riittävä perehdytys tietosuojasta sekä tietoturvaloukkausten toimintamallista, vastuista ja tehtävistä.</p> <p>Vastaa tietoturvaloukkausilmoitusten jälkikasittelyn toteutumisesta tulosityksikössä.</p> <p>Linjaa tarvittavia ehkäiseviä tai korjaavia toimenpiteitä tietoturvaloukkausilmoitusten perusteella havaittujen epäkohtien korjaamiseksi.</p>	<p>Vastaa osaltaan tietosuojan toteutumisesta alaisessaan toiminnassa.</p> <p>Huolehtii tietosuojan sekä tietoturvaloukkauksen toimintamallin ja ohjeistuksen perehdyttämisestä henkilökunnalle.</p> <p>Huolehtii tapahtuneiden tietoturvaloukkausten läpikäynnistä henkilökunnan kanssa.</p> <p>Huolehtii ehkäisevien ja korjaavien muutosten käytäntöön viemisestä yksikössä.</p>	<p>Vastaa tietosuojan toteutumisesta omassa työssään.</p> <p>Perehtyy tietosuojaan sekä tietoturvaloukkauksen toimintamalliin, ohjeistukseen ja ymmärtää omaan rooliinsa liittyvät tehtävät.</p> <p>Ymmärtää mikä on tietoturvaloukkaus ja ymmärtää periaatteet henkilötietojen käsittelyyn.</p> <p>Seuraa ja toteuttaa ehkäisevien ja korjaavien toimenpiteiden käytäntöön viemistä.</p>

Taulukko 10. Omavalvonnan keinot ja vastuut tietoturvallisuuden näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaava	Konsernihallinnon vastuu	Tuloyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Tietoturvalliset toimintatavat.	X	X		<p>Varmistaa, että tietoturvallisuuden parantaminen on jatkuvaa ja määrätietoista toimintaa ja että tietoturvallisuuden toteutumisen tarvitsemat resurssit ovat saatavilla.</p> <p>Tietohallinto ylläpitää tietoturvallisuuden peruskoulutuksia sekä neuvoo tarvittaessa henkilöstöä.</p>	<p>Vastaa johtamansa toiminnan tietoturvallisuudesta.</p> <p>Huolehtii, että henkilöstöllä mahdollisuus työskennellä turvallisten toimintatapojen mukaisesti.</p> <p>Koulutusten osalta pitää huolta, että yksiköiden henkilöstöllä on riittävä tietoturvaosaaminen tehtävänsä.</p> <p>Osallistuu omien työtehtävien mukaisesti tietoturvallisuuskoulutuksiin.</p> <p>Poistaa tietojärjestelmien käyttöoikeudet ja henkilöstön käytössä olleet HUSin työkalut työsuhteen päättyessä.</p>	<p>Vastaa johtamansa toiminnan tietoturvallisuudesta.</p> <p>Huolehtii, että henkilöstöllä mahdollisuus työskennellä turvallisten toimintatapojen mukaisesti.</p> <p>Koulutusten osalta pitää huolta, että yksikön henkilöstöllä on riittävä tietoturvaosaaminen tehtävänsä.</p> <p>Osallistuu omien työtehtävien mukaisesti tietoturvallisuuskoulutuksiin.</p> <p>Huolehtii, että yksikössä työskentelevä henkilöstö on allekirjoittanut salassapito- ja tietoturvasitoumuksen.</p> <p>Poistaa tietojärjestelmien käyttöoikeudet ja henkilöstön käytössä olleet HUSin työkalut työsuhteen päättyessä.</p>	<p>Tietää tietoturvalliset toimintatavat ja noudattaa niitä työssään.</p> <p>Osallistuu omien työtehtävien mukaisesti tietoturvallisuuskoulutuksiin.</p> <p>Allekirjoittaa salassapito- ja tietoturvasitoumuksen.</p> <p>Palauttaa työsuhteen päättyessä käytössään olleet HUSin työkalut.</p>
Tietoturvaohjeiden noudattaminen ja häiriötilanteet, tietoturvallisuutta uhkaavat asiat (esimerkiksi turvattomat toimintatavat, tietojärjestelmien normaalista poikkeava toiminta, yksikössä liikkuvat asiain kuulumattomat henkilöt)	X	X	X	<p>Tietohallinto huolehtii jatkuvana toimintana teknisestä tietoturvalvonnasta</p>	<p>Seuraa HUSin tietoturvaohjeiden noudattamista.</p> <p>Seuraa havaittuja tietoturvallisuutta uhkaavien tekijöiden määrää yksiköissään.</p>	<p>Varmistaa, että yksikön henkilöstö tietää HUSin tietoturvaohjeet.</p> <p>Ilmoittaa havaituista tietoturvallisuutta uhkaavista tekijöistä esihenkilölle ja ATK-apuun.</p> <p>Häiriötilanteissa toimii esihenkilöltä tai ATK-avusta saamiensa ohjeiden mukaisesti.</p>	<p>Tietää HUSin tietoturva- ja tietosuojaohjeet ja noudattaa niitä työssään.</p> <p>Ilmoittaa havaituista tietoturvallisuutta uhkaavista tekijöistä esihenkilölle ja ATK-apuun. Häiriötilanteissa toimii esihenkilöltä tai ATK-avusta saamiensa ohjeiden mukaisesti.</p>

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjauseva	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Yksikön käytössä olevat erillisjärjestelmät ja rekisterit.	X	X		HUS Tietohallinto ylläpitää toiminnanohjausjärjestelmää.	<p>Vastaa yksiköissään olevien erillisjärjestelmien ja rekisterien tietoturvalisesta toteuttamisesta ja käytöstä.</p> <p>Tekee ohjelmistohankinnat yhteistyössä HUS tietohallinnon kanssa.</p> <p>Seuraa vastuullaan olevien erillisjärjestelmien ja rekisterien tietoturvalisesta käytön toteutumista.</p>	<p>Vastaa yksikössään olevien erillisjärjestelmien ja rekisterien tietoturvalisesta toteuttamisesta ja käytöstä.</p> <p>Seuraa vastuullaan olevien erillisjärjestelmien ja rekisterien tietoturvalisesta käytön toteutumista.</p>	

Taulukko 11. Omavalvonnan keinot ja vastuut potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien ilmoittamisen ja käsittelyn näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaa-	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Henkilöstö tekee HaiPro-ilmoituksia potilasturvallisuutta vaarantavista tapahtumista.	X	X	X	Johtajaylilääkäri vastaa potilasturvallisuudesta. LAAPO-yksikkö ja potilasturvallisuuspäällikkö ohjeistaa ja koordinoi potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien ilmoittamista, käsittelyä ja raportointia.	Seuraa tulosyksikössä tehtyjen HaiPro-ilmoitusten lukumäärää ja niiden sisältöä. Laatupäällikkö kouluttaa henkilöstöä tulosyksikössä potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien ilmoittamiseen, käsittelyyn ja raportointiin. Vastaa LaNun morbideettei- meeting-toiminnasta: potilaan hoitoprosessiin liittyviä komplikaatioita ja poikkeamia käsitellään hoitoprosessien kehittämiseksi ja laadun ja potilasturvallisuuden parantamiseksi. Vastaa tulosyksikön laatutyön ohjausryhmän toiminnasta (kokoukset kerran kuussa).	Tekee HaiPro-ilmoituksen aina kun havaitsee vaaratapahtuman. Opastaa henkilökuntaa HaiPro-ilmoitusten tekemisessä. Esimies varmistaa, että henkilökunta tuntee ohjeet.	Tekee HaiPro-ilmoituksen aina, kun havaitsee vaaratapahtuman. Työntekijä tuntee ohjeet ja sitoutuu toimimaan annettujen ohjeiden mukaisesti.
HaiPro ilmoituksen käsittely, seuranta ja raportointi johtajaylilääkärin ohjeen Potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien ilmoittaminen ja käsittely mukaisesti.		X	X	HUS LAAPO-yksikkö vastaa vaaratapahtumien raportoinnin kokoamisesta HUS-tasoisesti kolmannesvuosittain sekä kehittämistoimista, niiden seurannasta ja arvioinnista.	Seuraa tulosyksikön HaiPro-ilmoitusten käsittelyaikoja ja huolehtii niiden toteuttamisesta, seurannasta ja arvioinnista. Seuraa tulosyksikön HaiPro ilmoitusten sisältöjä ja niiden toistuvuutta. Laatupäälliköt kokoavat HaiPro-raportit kolmannesvuosittain tulosyksikön raportiksi ja saattavat tiedoksi alueensa johtoryhmälle.	Käsittelee HaiPro-vastuuparin kanssa yksikön ilmoitukset ajantasaisesti. Päätää yhdessä henkilöstön kanssa ilmoitusten perusteella tehtävistä kehittämistoimista ja huolehtii niiden toteuttamisesta, seurannasta ja arvioinnista. Kokoo HaiPro-raportin kolmannesvuosittain tulosyksikön laatupäällikölle.	Toteuttaa ja vastaa omalta osaltaan HaiPro-ilmoitusten perusteella tehtävistä kehittämistoimista, niiden seurannasta ja arvioinnista. Osallistuu yksikössä pidettävään HaiPro-ilmoituksia ja raportteja käsittelevään tilaisuuteen.

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjauttava	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
<p>Vakavien vaaratapahtumien käsittely, seuranta ja raportointi johtajaylilääkärin ohjeen Potilasturvallisuutta vaarantavien tapahtumien ilmoittaminen ja käsittely mukaisesti.</p>	X	X	X	<p>HUS LAAPO-yksikkö vastaa vakavien vaaratapahtumien raportoinnin kokoamisesta HUS-tasoisesti kolmannesvuosittain sekä kehittämistoimista, niiden seurannasta ja arvioinnista.</p> <p>LAAPO-yksikön vastuu on tunnistaa vakavat vaaratapahtumat, jotka koskevat laajemmin HUSia ja suunnittelee korjaavia toimenpiteitä vakavien vaaratapahtumien estämiseksi.</p>	<p>Tulosyksikön laatupäällikkö koordinoi vakavan vaaratapahtuman käsittelyn.</p> <p>Vastaa kehittämistoimista ja niiden seurannasta sekä arvioinnista.</p>	<p>Osallistuu yksikkönsä vakavan vaaratapahtuman käsittelyyn.</p> <p>Vastaa, että kehittämistoimet ja niiden seuranta sekä arviointi toteutuu yksikössä.</p>	<p>Vakavissa vaaratapahtumissa ilmoittaa välittömästi tapahtumayksikön toiminnasta vastavalle esihenkilölle ja/tai työjohtollisesti vastuussa olevalle henkilölle.</p> <p>Osallistuu vakavan vaaratapahtuman käsittelyyn harkinnan perusteella.</p> <p>Toteuttaa tarvittaessa kehittämistoimet.</p>

Taulukko 12. Omavalvonnan keinot ja vastuut sisäisten auditointien ja arviointien näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaava	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Sisäisen auditoinnin havaintotyypit <ul style="list-style-type: none"> • Poikkeama • Kehityskohde • Hyvä käytäntö 	X	X	X	HUS konsernihallinnon LAAPO-yksikkö vastaa kliinisten tulosyksiköiden sisäisten auditointien suunnittelusta (auditointiohjelma). LAAPO-yksikkö päättää ohjelman lisäksi tehtävistä sisäisistä auditoinneista havaintojen perusteella (uudelleenauditointi).	Määrittelee (LaNussa laatupäällikkö ja laatulääkäri) yhteistyössä HUS konsernihallinnon LAAPO-yksikön kanssa auditoitavat yksiköt riskiperusteisesti. Huolehtii ja seuraa, että tulosyksikön auditointien poikkeamien korjaavat toimenpiteet ja muut kehittämistoimet on toteutettu suunnitellusti ja vaikuttavasti. LaNussa laatupäällikkö huolehtii ja seuraa yhdessä laatulääkärin kanssa, että tulosyksikön auditointien poikkeamien korjaavat toimenpiteet ja muut kehittämistoimet toteutetaan suunnitellusti ja vaikuttavasti annetun aikataulun mukaisesti. Laatupäällikkö huolehtii auditointiraporttien lähettämisestä tulosyksikön johtajalle, hallinnolliselle ylilääkärille, johtavalle ylihoitajalle, linjajohtajalle, hospitalistille ja ylihoitajalle.	Osallistuu tarvittaessa sisäisen auditointiin ja vastaa havaittujen puutteiden korjaamisesta. Huolehtii siitä, että korjaavat toimenpiteet tehdään aikataulussa ja viestii henkilökunnalle havainnoista.	Osallistuu tarvittaessa sisäiseen auditointiin ja kehittämis- ja korjaamistoimenpiteiden käyttöönottoon.
Vertaisarvioinnit.	X	X	X	LAAPO-yksikkö kouluttaa ja ohjeistaa vertaisarviointien periaatteita.	Tulosyksikössä määritellään ja suunnitellaan tehtävät vertaisarvioinnit. Seuraa havaintojen perusteella tehtäviä toimenpiteiden toteutumista.	Osallistuu arviointiin tarvittaessa ja vastaa havaittujen puutteiden korjaamisesta. Viestii kehittämis- ja korjaustoimenpiteistä henkilökunnalle.	Osallistuu tarvittaessa vertaisarviointiin ja kehittämis- ja korjaamistoimenpiteiden käyttöönottoon.

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaa-va	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Fimean edellyttämät lääkehuollon osastokäynnit.	X	X	X	HUS Apteekki vastaa suunnittelusta ja toteuttamisesta erillisen riskinarvion mukaan (1–3 vuoden välein).	Klinikkaproviisori toteuttaa vuosittain HUS Apteekissa suunnitellun määrän osastokäyntejä ja tarvittaessa toimii asiantuntija-apuna osastokäynneillä havaittujen puutteiden korjaamisessa.	Osallistuu osastokäyntiin ja vastaa osastokäynnillä havaittujen puutteiden korjaamisesta ja korjausten raportoinnista HUS Apteekkiin.	Osallistuu tarvittaessa osastokäyntiin. Osallistuu tarvittaessa osastokäynnillä havaittujen puutteiden korjaamiseen.
Lääkitysturvallisuuden auditoinnit.	X	X	X	Tarve ja riskinarvion perustuva suunnitelma laaditaan osana sisäisten auditointien kehittämistä LAAPO-yksikössä yhteistyössä tulosyksiköiden ja HUS Apteekin kanssa. HUS Apteekki vastaa toteuttamisesta.	Määrittelee läikehoitosuunnitelman ohjeistuksen mukaan auditoitavat yksiköt ja ilmoittaa ne HUS Apteekkiin, joka toteuttaa auditoinnit. Ensisijaisesti tulosyksikön klinikkaproviisori toteuttaa LaNun vastuuyksiköihin suunnitellut lääkitysturvallisuuden auditoinnit. Mikäli auditoinnin suorittaa toinen HUS Apteekin henkilö klinikkaproviisori seuraa havaittuja puutteita ja korjauksia ja toimii tarvittaessa asiantuntija-apuna vastuuyksiköille. Lääkitysturvallisuusauditointiraportit toimitetaan tiedoksi laatujohtajalle.	Osallistuu auditointiin ja vastaa havaittujen puutteiden korjaamisesta korjausten raportoinnista HUS Apteekkiin.	Osallistuu tarvittaessa auditointiin. Osallistuu tarvittaessa auditoinnilla havaittujen puutteiden korjaamiseen ja raportoi korjauksista esihenkilölle.

Taulukko 13. Omavalvonnan keinot ja vastuut palveluntuottajien auditointien näkökulmasta

Omavalvonnan keino	Ehkäisevä	Havaitseva	Korjaava	Konsernihallinnon vastuu	Tulosyksikön/ linjajohdon vastuu	Vastuuyksikön esihenkilön vastuu	Työntekijän vastuu
Auditoinnin havaintotyytit <ul style="list-style-type: none"> Poikkeama Kehityskohde Hyvä käytäntö 	X	X	X	HUS konsernihallinnon LAAPO-yksikkö vastaa kliinisten tulosyksiköiden palveluntuottajan auditointien suunnittelusta ja kohdentamisesta. HUS hankinnat vastaa kilpailutusprosessin vetämisestä ja sopimusten laadinnasta konsernipalvelujen lakiyksikön laatimia sopimusmallipohjia hyödyntäen. HUS hankinnat auttaa yleisesti toimittaja- ja sopimushallintaan liittyvissä asioissa (mm. reklamaatiot) HUSin toimittaja- ja sopimushallinnan mukaisesti.	Määrittelee yhteistyössä HUS konsernihallinnon LAAPO-yksikön kanssa auditoitavat toimenpiteet riskiperusteisesti. Huolehtii ja seuraa, että tulosyksikön auditointien poikkeamien korjaavat toimenpiteet ja muut kehittämistoimet on toteutettu suunnitellusti ja vaikuttavasti. Osallistuu sopimuksen laadintaan ja palvelutason vaatimusten määrittelyyn. Kantasolusiirtotoiminnassa LaNu ja aikuisten kantasolusiirtotoiminnan vastuutahot auditovat toistensa keräystoimintaa.	Osallistuu tarvittaessa asiantuntijana auditointiin ja yhteistyöhön palveluntuottajan kanssa.	Osallistuu tarvittaessa asiantuntijana auditointiin.

Liite 1

LaNun hoitajamitoituksen ja sairaansijojen määrittelyn laskentakaava

Laskennan avulla tasataan resursseja ja potilaskuormitusta. Resurssimittarina käytetään seuraavaa (myös kansainvälisesti) käytettyä mitoitusta:

- teho-osasto 1 hoitaja/potilas,
- tehovalvonnassa 1 hoitaja/2 potilasta
- vuodeosastolla 1 hoitaja/3 lapsipotilasta

Kun tämä muunnetaan luvuksi, kuinka monta sairaanhoitajaa tarvitaan sairaansijaa kohden saadaan seuraavat luvut: tehohoitosairasnsija vaatii 5 sairaanhoitajaa, tehovalvontasairasnsija 2,5 hoitajaa ja vuodeosastosairasnsija 1,7 hoitajaa.

Sairasnsijamäärittelyssä käytetään näin ollen mittaria:

- tehohoito 5 hoit. / 1 tehohoitopaikka
- tehovalvonta 2,5 hoit. / tehovalvontapaikka
- vuodeosasto 1,7 hoit/ss

	Osastolla hoitajia / vakanssimäärä (ei oh)	Aoh määrä	Muut ulkopuol. esim. pkl sh	Perusmiehitys vaje avoimia vak./puuttuu sijainen	Muut sijaisuudet sij.	Lomajana-puutos	Kokonaispuute	Vaje %	Hoitajia yht.	Hoitajia vuorossa oh, aoh ei lask.	Sairasnsij oh ja muu ulk. pois laskusta	Sairasnsij, 1 oh, aoh, muu sh teht. pois laskusta	1 ylim. vp
Laakso	71	2	1	8	5	10	23	32 %	48	7-8	9,4	9	8,6
Tähti	59	3	0,75	1	6,85	8	15,85	27 %	43,15	9-10+8+7	24,9	23,2	22,0
Taika	60	3	3,5	2	10,5	11,5	24	40 %	36	iv-luvät 5/5/4-5+ph 2/1/1, vkl	19,1	17,4	16

Kuva 1. Sairasnsijalaskenta kolmella osastolla. Taulukkoon kerätyt laskennalliset vaatimukset tuottavat lähtökohtaisesti kyvyn käyttää sairaansijoja 100 % nettokuormitusasteella.

Sairasnsijamäärityksessä lähiesihenkilö ja apulaisosastonhoitajat eivät kuulu potilastyöresurssiin, ja lisäksi laskennassa huomioidaan resurssiin vähentävästi vaikuttava toiminta esim. psyk.sh tarve, erityishoidot, pkl toiminta ja vierihoidon tarve. Myös jakson työtunteja vähentävät arkipyhät huomioidaan. Arkisin seuraamme niin hoitajaresursseja kuin potilasliikennettä (tulevia, siirtyviä, vierihoidettavia etc.) kahdessa eri johtamispalaverissa (klo 8.50 ja 12.45) ja teemme tarvittavia henkilöstön sijoittumiseen tai potilaspaikka-allokaatioon liittyviä muutoksia. LaNussa on kaksi sissiyksikköä mutta sairaansijaresurssiin niitä ei lasketa. Aamuisin sissihoitajat jaetaan heidän työvuorojensa mukaan yksiköihin, joissa on hoitajapuutetta äkillisten poissaolojen vuoksi tai joissa resurssitarve on suurempi esim. vierihoidettavien vuoksi.

	POTILAAT						HOITOHENKILÖKUNTA											
	PAIKALLA OLEVAT POTILAAT		Yhteensä	TULEVAT POTILAAT		LÄHTEVÄT / SIIRTÄVÄT POTILAAT	LASKENN ALLINEN HOITAJAT ARVE	POTILAST A/ 1 HOITAJA osastolla klo 9	Välittömä ssä potilastyö ssä klo 9 A/ I/	Akuutit poissaolo / vuoro	Pois potilastyö stä	Perehdyt yksessä	välitön potilastyö %/ vuoro	Tarpeet I/ Y/ A	LA/SU I/ Y/ A	SU-MA I/ Y/ A		
				Elektiiviset Teho- tehovalvo osastolla nnasta	Leikkaus- osastolla													
Teho 9	Tehohoitopotilaat	4	6		2	3	6	1	8	0	2	1	80%	1				
	Tehovalvontapotilaat								8	0	1	0	89%					
	Ecmo/HD								7	1	1	0	88%		1			
	Inf. eristyspotilaat	2							8	0	1	1	89%		1			
Tähtivos 25	Vuodeosastopot.	15	17		2	3	7	2	9	4	3	1	75%	3				
	Valvontapotilaat (V)	2							5	2	1	1	83%					
	Vierihoidettava (V3)								7				100%					
	Hoitaisuus 4-5	11							6	3	2	1	75%		2			
Avaruus vos 20	Vuodeosastopot.	12	15		1	5	7	2	10	0	3		77%	1				
	Valvontapotilaat (V)	1							9	1	0	1	100%					
	Vierihoidettava (V3)	2							7	0	0		100%		0			
	Hoitaisuus 4-5	13							9	0	2		82%		0			

Kuva 2. Päivittäisjohtamisen taulu, jossa ilmoitetaan hoitajaresurssi ja -puutteet.

Lisäksi seuraamme allokatiolaskennan avulla suunniteltuja ja toteutuneita työtunteja. Käytämme myös Rafaela-hoitaisuusluokitusmittaria, TISS pisteytystä (Tehohoito) ja seuraamme yksiköiden kuormituslukuja, sairaspotilaita ja lähtövaihtuvuutta.